

Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра культурології та музеєзнавства

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття освітнього рівня «Бакалавр»

на тему:

**Нові форми роботи в закладах культури Львівщини: на прикладі
бібліотек області**

Виконала: здобувач вищої освіти
IV курсу заочної форми навчання
спеціальності 034 «Культурологія»
Наумова Світлана Олегівна

Науковий керівник: канд.пед. наук,
доцент **Тюска В.Б.**

Рівне 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ФУНКЦІОНУВАННЯ БІБЛІОТЕКИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ.....	9
1.1. Наукова розробленість проблеми формування бібліотек як осередків культурного середовища.....	9
1.2. Теоретичний аналіз методів та форм культурної діяльності бібліотеки XXI ст.....	21
РОЗДІЛ II. НОВІ ФОРМИ РОБОТИ БІБЛІОТЕК ЛЬВІВЩИНИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД	34
2.1. Перша медіатека Львівської ЦБС як репрезентант культурного життя в регіоні.....	34
2.2. Інформаційно-ресурсний потенціал медіатеки Львівської ЦБС в комунікаційній взаємодії закладів культури області.....	39
2.3. Інноваційні підходи Радехівської ЦРБ у створенні культурного середовища ОТГ.....	47
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми. Бібліотеки, згідно з Законом України «Про бібліотеки та бібліотечну справу», відносяться до базової мережі закладів культури та здійснюють бібліотечно-інформаційну діяльність у сфері культури [1], поєднуючи функції культурних, освітянських та інформаційних установ.

Аналіз основних тенденцій бібліотечної діяльності як закладів культури, пошук нових підходів, принципів їх організації, набувають особливої актуальності, адже дослідження культурної діяльності бібліотек, визначення їх досвіду, науково-практичних, теоретичних і дослідницьких основ по розвитку бібліотечної справи на сучасному етапі та подальша розробка удосконалених форм бібліотечного будівництва, мають важливе і актуальне значення. Бібліотека є важливим інформаційним інститутом, що забезпечує акумуляцію і використання документів, які зберігають здобутки, отримані у праці розвитку людства, сприяють підвищенню інтелектуального і морального потенціалу суспільства, духовному зростанню нації.

Особливе місце у формуванні бібліотечного іміджу займає культурно-просвітницька діяльність. В основному, вона реалізується через проведення масових заходів. Тематичні виставки, бібліографічні огляди, відкриті перегляди – це візитні картки бібліотек. Бібліотека активно долучається до проведення різноманітних заходів та акцій. Заходи, що систематично проводяться в ній – різноманітні, творчі та оригінальні. Завжди викликають інтерес презентації книг, відзначення ювілейних дат, проведення творчих та літературно-мистецьких вечорів та зустрічей.

У свою чергу бібліотеки як культурно-просвітницькі і науково-інформаційні установи, покликані удосконалювати свою діяльність у відповідності до розвитку суспільства. Тому і оновлення бібліотечної справи не можливе без забезпечення необхідної матеріальної бази бібліотек,

використання нових досягнень суспільства. Інтенсивний розвиток діяльності бібліотек вбачає раціональне використання бібліотечних ресурсів, покращення якості культурного бібліотечного обслуговування різнобічних форм і умов спілкування з читачами. Великі потенційні можливості у вдосконаленні бібліотечної справи має освоєння різних нововведень в практиці, які виникають в результаті культурної діяльності. Це особливо помітно виявляється на регіональному рівні. Регіони й надалі зберігають безліч яскравих пам'яток історії та культури; саме в регіонах зберігається оригінальна культурно-мистецька палітра святково-обрядової культури, саме регіони є основним зберігачем мовної традиції. Цей ряд переваг, що характеризують культурне життя регіонів, можна продовжувати й надалі. Вивчення бібліотечної практики свідчить, що бібліотеки регіону (обласні, міські, сільські) стали осередками не лише акумуляції (нагромадження інформації), але й краєзнавчої (збирацької) та масової роботи.

Це помітно на прикладі Львівщини, яка активно задіяна у різнопрофільній культурній діяльності, зокрема бібліотечній мережі, яка сьогодні є культурною сферою, здатною швидко реагувати на виклики сьогодення. Бібліотеки Львівщини – це культурно-освітні, інформаційні заклади, від діяльності яких залежить злагодженість функціонування всіх документально-інформаційних осередків регіону, тому дослідження її діяльності є актуальною проблемою. Під впливом соціокультурних процесів у суспільстві змінюється не лише діяльність бібліотек, а й склад її користувачів та їх інформаційні потреби. Аналіз основних напрямків діяльності, принципів організації роботи бібліотек Львівщини та систематизація досвіду роботи дає можливість окреслити їх внесок у культурне середовище регіону, знайти нові форми й підходи до вирішення питань. Це й і обумовлює актуальність даної теми.

Наукова роздробленість теми. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» підготовлена на основі вивчення

виявленої літератури, в якій представлено обрані питання для розгляду. В науковому контексті піднята тема була і залишається предметом дослідження зарубіжних та вітчизняних фахівців. Роль публічних бібліотек в українському суспільстві, системі місцевого самоуправління досліджує Т. Вилегжаніна [14], В. Пашкова [51], В. Ильганасва [60]. Ці науковці визначають можливості посилення ролі бібліотек у системі соціо-комунікаційних інституцій суспільства, обґрунтовують їх властивості моделювання елементів культурного середовища регіону, транслявання цінностей культури суспільства в соціум і різноманітність форм соціалізації користувача, орієнтації його в системі світових культурних цінностей.

Слід наголосити, й на ґрунтовній монографії провідних бібліотекознавців Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, О. Онищенко, В. Горового, В. Попика [44], й інших, підкреслено, що сучасна наукова бібліотека суттєво змінюється, відбувається розширення її функцій: з монокультурної установи вона поступово перетворюється на поліфункціональний соціокультурний інститут, який діє в системі інших культурних та освітніх установ. В інтелектуальному аспекті бібліотека має організовувати соціальний діалог у межах різних культурних традицій.

Про стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України в сучасних умовах присвячена монографія О. Воскобойнікової-Гузевої [16].

Вагомою є й праця В. Копаневої, присвяченої сучасним соціокультурним процесам і зростанню інтелектуальної місії бібліотек [33].

Понятійний апарат організації дозвіллевої діяльності бібліотек, її основні елементи висвітлено у роботах Ю. Столярова [62], В. Мироненко [43].

Сучасні форми культурної діяльності розглядаються у роботі Г. Булахової [10], С. Ковальчук [29], В. Кірсанова [28], Г. Пристай [52], О. Матвійчук [38]. Методика організації роботи в сфері культурно-дозвіллевої діяльності є предметом наукових досліджень, це простежується у праці Н. Кочубей [31] та ін. Взаємодія бібліотеки та користувача та напрямки

розвитку книгозбірень є об'єктом розгляду на конференціях бібліотечних працівників, науковців та дослідників [29, 50, 63].

Бібліотеку, як осередок культури, територію спілкування місцевих громад, центр міжкультурної комунікації, реабілітації людей похилого віку та інвалідів розглядають О. Мартюшова [35], Н.Іванченко [25].

Важливими для з'ясування сутності й структури комунікаційного простору регіону, визначення в ньому провідного місця бібліотек є праці В. Пашкової [51], О. Мар'їної [36], яка підкреслює, що саме бібліотеки відіграють ключову роль в оптимізації соціокультурного простору, оскільки сприяють становленню читацької культури, розповсюдженню й популяризації найкращих її зразків, стилів життя та норм поведінки, цілеспрямовано розвивають творчий потенціал нації, забезпечуючи безперешкодний доступ усіх без винятку соціальних прошарків суспільства до цінностей вітчизняної і світової культури.

Тему партнерства бібліотек та громадських організацій, проектної діяльності активно обговорюють бібліотекарі-практики О. Геращенко [18], В. Пашкова [51]. В ході дослідження використовувався контент сайтів, електронних ресурсів Львівської центральної бібліотечної системи [49], Першої Львівської медіатеки [54], Радехівської ЦРБ [56].

Однак, незважаючи на представлену джерельну базу, обрана проблема потребує подальшого вирішення та є актуальною й сьогодні.

Об'єкт дослідження – сучасна бібліотека як заклад культури.

Предмет дослідження – нові форми роботи бібліотек Львівської області.

Мета дипломної роботи полягає у дослідженні нових форм культурної діяльності бібліотек Львівщини.

Завдання дослідження полягає у наступному:

- аналіз фахової літератури із зазначеного питання;
- проаналізувати розвиток бібліотеки як закладу культури;

- охарактеризувати досвід бібліотек Львівщини та їх ролі у структурі закладів культури;
- виокремити роль першої медіатеки Львівської ЦБС як репрезентанта культурного життя в регіоні;
- розкрити інформаційно-ресурсний потенціал Львівської медіатеки в комунікаційній взаємодії закладів культури області;
- дослідити інноваційні підходи діяльності Радехівської ЦРБ у створенні культурного середовища ОТГ.

Методологічна база дослідження обумовлена об'єктом і предметом дипломної роботи, зокрема, застосовані загальнонаукові методи аналізу, синтезу, абстрагування та узагальнення наукової та методичної літератури з теми дослідження.

Наукова новизна роботи полягає у спробі виявлення нових форм та систематизації досвіду організації роботи бібліотечної мережі на регіональному рівні у системі задоволення культурних потреб сучасного населення.

Практична цінність обумовлена тим, що результати дослідження можуть бути використані для подальшого вивчення теми. Напрацювання дипломної роботи можуть бути передані спеціалістам у сфері інформаційного забезпечення системи. Представлений матеріал має місце реалізації в навчальному процесі (на семінарських та практичних заняттях).

Апробація результатів дослідження. Окремі теоретичні положення роботи було апробовано на наукових конференціях :

- **Наумова С.О.** Сучасні форми роботи бібліотек Львівської області. *Європейський культурний простір і українські перспективи: Програма XV Міжнар. наук. – практ. конф.*, 14 – 15 листопада 2019 р. / укл. : Виткалов С. В., Виткалов В. Г. Рівне : РДГУ, 2019. С. 37.

- **Наумова С.О.** Інноваційні форми діяльності Радехівської центральної районної бібліотеки. *Програма звітної наукової конференції*

викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів та студентів Рівненського державного гуманітарного університету за 2019 рік (14 – 15 травня 2020 року). Рівне : РДГУ, 2020. С.73 .

Публікація:

1. **Наумова С. О.** Інноваційні культурні форми роботи Радехівської центральної районної бібліотеки. *Наука, освіта, суспільство очима молодих* : Матеріали XIII Міжнародної науково – практичної конференції студентів та молодих науковців. 26 травня 2020 р. Рівне : РВВ РДГУ, 2020. С. 364-365.

Структура роботи обумовлена логікою розгляду теми, складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку опрацьованої літератури та додатків.

У вступі визначено актуальність теми, розкрито наукову розробленість теми, визначено мету та завдання дослідження, предмет та об'єкт, наукову новизну та практичну його значимість, структуру роботи.

У першому розділі «Функціонування бібліотеки як складової закладів культури» з'ясовано сутність бібліотеки як осередків культурного середовища, ролі бібліотеки у сучасному глобалізованому суспільстві, виявлено соціально-культурні функції бібліотеки, нові форми й методи культурної діяльності сучасної бібліотеки.

У другому розділі «Нові форми роботи бібліотек Львівщини: сучасний досвід» здійснено аналіз діяльності першої медіатеки Львівської ЦБС як репрезентанта культурного життя в регіоні, розкрито інформаційно-ресурсний потенціал Львівської медіатеки в комунікаційній взаємодії закладів культури області та охарактеризовано інноваційні підходи у діяльності Радехівської ЦРБ у створенні культурного середовища ОТГ.

У висновках підведено підсумки стосовно проведеної роботи загалом. Основний зміст роботи викладено на 63 сторінках, її загальний обсяг – 77 сторінок. Список використаної літератури нараховує 69 назв.

РОЗДІЛ І. ФУНКЦІОНУВАННЯ БІБЛІОТЕКИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

1.1. Наукова розробленість проблеми формування бібліотек як осередків культурного середовища

Бібліотеки є складовими культурного, інформаційного, освітнього простору і забезпечують конституційні права громадян на вільний доступ до інформації, знань, дають їм можливість долучатися до національного надбання та цінностей світової культури. Бібліотеки є базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури країни. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої та мислячої нації. Бібліотеки, згідно з Законом України «Про бібліотеки та бібліотечну справу», відносяться до базової мережі закладів культури та здійснюють бібліотечно-інформаційну діяльність у сфері культури [1]. У цьому процесі особливе значення відіграють публічні бібліотеки, які поєднують функції культурних, освітянських та інформаційних установ.

Стаття 1 Закону України «Про культуру» визначає, що діяльність у сфері культури (культурна діяльність) є, зокрема, бібліотечна діяльність, спрямована на створення, тиражування, розповсюдження, демонстрування, популяризацію, збереження і використання культурних благ та культурних цінностей для задоволення культурних потреб громадян [2]. Основою державної політики в галузі бібліотечної справи є реалізація прав громадян на бібліотечне обслуговування, забезпечення загальної доступності до інформації та культурних цінностей, що збираються, зберігаються та надаються в тимчасове користування бібліотеками.

У прийнятих національних стратегіях переходу до глобального інформаційного суспільства бібліотечним установам відводиться чільне місце. Бібліотечна рада при Міністерстві культури України є постійно

діючим консультативно-дорадчим органом Міністерства культури, що створена з метою підготовки пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у сфері бібліотечної справи. Її основними завданнями є сприяння удосконаленню правових та економічно-організаційних умов розвитку бібліотечної справи, а також підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у сфері бібліотечної справи.

4 червня 2019 р. під головуванням заступника Міністра культури України Юрія Рибачука відбулося засідання Бібліотечної ради при Міністерстві культури України. До складу Бібліотечної ради увійшли представники від провідних бібліотек, наукових установ, закладів освіти, неурядових організацій, підприємств та організацій, що проводять свою діяльність у бібліотечній сфері, зокрема представники Української бібліотечної асоціації, а також зацікавлених органів державної влади.

Під час засідання члени Бібліотечної ради розглянули основні напрямки розвитку бібліотечної галузі в умовах децентралізації, предметом обговорення були нагальні питання як збереження бібліотечної мережі в умовах децентралізації, правові аспекти функціонування бібліотек в об'єднаних територіальних громадах, варіанти організації мережі публічних бібліотек. Учасники засідання також обговорили пропозиції до нової редакції Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» та Плану заходів до Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року [13].

Саме бібліотека стає нині багатоаспектним чинником культурного розвитку як окремої особистості, так і місцевої громади, універсальним центром соціокультурної взаємодії регіону. Відтак складно переоцінити роль бібліотеки як масового та впливового соціокультурного закладу культури.

За індивідуальністю підходів та адресністю роботи із різними верствами населення, різноманітністю асортименту культурно-інформаційних продуктів і послуг можливості сучасних бібліотек суттєво переважають засоби масової інформації та інші соціокультурні інституції. З цієї точки зору

найважливішими є публікації фахівців, що обґрунтовують пріоритетність культуротворчої місії сучасної бібліотеки, висвітлюють тенденції функціональних трансформацій її соціокультурної діяльності.

Серед них праці О. Башун [4], Т. Вилегжаніної [14], О. Воскобойнікової-Гузевої [16-17], В. Горового [19], В. Копанєвої [33], В. Ільганаєвої [60] й ін. Це коло науковців визначають можливості посилення ролі бібліотек у системі соціо-комунікаційних інституцій суспільства, обґрунтовують їх властивості моделювання елементів культурного середовища регіону, транслявання цінностей культури суспільства в соціум і різноманітність форм соціалізації користувача, орієнтації його в системі світових культурних цінностей.

Слід наголосити, що у ґрунтовній монографії провідних бібліотекознавців Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського О. Онищенко, В. Горового, В. Попика [44] й інших, присвяченій тенденціям впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України, підкреслено, що сучасна наукова бібліотека суттєво змінюється, відбувається розширення її функцій: з монокультурної установи вона поступово перетворюється на поліфункціональний соціокультурний інститут, який діє в системі інших культурних та освітніх установ. В інтелектуальному аспекті бібліотека має організовувати соціальний діалог у межах різних культурних традицій.

Якщо брати до прикладу зарубіжний досвід розвитку бібліотек, науковці доводять, що в Європі культура стала стрижнем, навколо якого формується єдність держав Євросоюзу (тобто політичним важелем), з одного боку, з іншого — важелем регіонального інноваційного розвитку. Тому фінансування культури і підхід до інформатизації закладів культури для зарубіжних країн — запорука інтенсивного розвитку економіки. Серед основних принципів розбудови європейської бібліотечної політики [44]:

- використання культури як інструменту економічного розвитку (творчі галузі економіки, іміджеві й освітні проекти) і досягнення соціальної згоди (використання ідей культурного розмаїття, мультикультуралізму та діалогу культур);
- підвищення відповідальності людей, задіяних у сфері культури та засобів масових комунікацій (художника і комунікатора), поряд з підвищенням рівня їх соціальної захищеності;
- організація комунікативних потоків.

Однак, у вітчизняних реаліях фінансування культури й розуміння її ролі як важеля інтенсивного розвитку економіки відсутні на всіх рівнях: від загальнодержавного – до місцевого, від бізнесу – до меценатів та власне культури, що суттєво гальмує розвиток соціокультурної сфери України.

Як зазначає В. Ильганасва, сьогодні погляд на бібліотеку, з одного боку, зумовлює як документно-комунікаційну сутність її діяльності, пов'язаної з документальними фондами, ресурсами, обслуговуванням, а з іншого – з формуванням уяви про бібліотеку як базову соціально-комунікаційну структуру, що концентрує комунікаційну культуру суспільства і забезпечує комунікаційні процеси з використанням документів, інформації та знань [61].

Оскільки головним завданням бібліотечної справи надалі залишається обслуговування користувачів, задоволення запитів на книги та інші види інформаційних ресурсів, які тісно пов'язані з культурою, формуванням світогляду, бібліотечна справа, безумовно, є соціокультурною системою, а бібліотека – однією із найважливіших соціокультурних інституцій.

О. Матвійчук вважає бібліотеку компонентом соціокультурної системи українського суспільства, засобом комунікації і регуляції культури, засобом трансляції культури і соціалізації особистості [38].

Аналіз категорії «соціально-культурна діяльність» з точки зору змістової взаємодоповнюваності її складових виявляє нові теоретико-пізнавальні та прикладні можливості цього поняття і дозволяє більш чітко

визначити межі його компетенції. З одного боку, культурні норми і цінності, які відтворює, зберігає й видозмінює суб'єкт культури, визначають сенс існування соціуму. З іншого – соціальність не просто фіксує носія – суб'єкта культурної діяльності, а й надає феномену культурної та змістової визначеності [38].

Аналіз категорії «соціально-культурна діяльність» з точки зору змістової взаємодоповнюваності її складових виявляє нові теоретико-пізнавальні та прикладні можливості цього поняття і дозволяє більш чітко визначити межі його компетенції. З одного боку, культурні норми і цінності, які відтворює, зберігає й видозмінює суб'єкт культури, визначають сенс існування соціуму. З іншого – соціальність не просто фіксує носія – суб'єкта культурної діяльності, а й надає феномену культурної та змістової визначеності.

Пристаї Г. А. зазначає, що «для бібліотекознавства характерним є багатоаспектне розуміння соціокультурної діяльності в рамках існуючих українських і зарубіжних наукових шкіл. У цьому контексті соціокультурна діяльність як одна з освітніх, виховних і розвиваючих систем суспільства є соціально-педагогічною системою, що не відокремлена від інших сфер людської діяльності (навчальної, наукової, виробничої) і виконує важливу роль у саморозвитку особистості, включаючи різні рівні освіти» [52].

О. Матвійчук пропонує сучасну соціокультурну діяльність представити у вигляді формули: культурна діяльність = творча діяльність + комунікаційна діяльність. Мета соціокультурної діяльності – організація раціонального й змістовного дозвілля читачів (користувачів), задоволення і розвиток їхніх культурних потреб, створення умов для самореалізації і самоосвіти кожної особистості, розкриття її здібностей, самовдосконалення і творчості у вільний час [38].

Соціокультурна діяльність бібліотеки складається з різних складників культурного дозвілля користувачів: аксіологічного (цінності), особистісно

орієнтованого (різноманітні захоплення користувачів), креативного (творчий потенціал особистості), гедоністичного (розваги).

У контексті соціокультурної діяльності бібліотеки розглядаються в кількох ракурсах:

- як соціокультурний інститут сприяють збереженню й впорядкуванню культурної спадщини суспільства;
- як центр виховання громадянськості, патріотичності й залучення до культури допомагають особистості взаємодіяти з суспільством;
- як орган соціального обслуговування надають різноманітні бібліотечно - інформаційні послуги;
- як заклад культури пов'язують користувачів зі здобутками національної і світової культури та гуманітарними знаннями в цілому;
- як заклад соціальної сфери уможливають змістовний відпочинок та дозвілля.

Розглядаючи бібліотеку як культурний інститут, важливо визначити її соціальні та культурні функції, оскільки це є її складовою соціально-культурної діяльності.

Повну характеристику соціальних функцій бібліотеки як культурно-комунікаційної інституції навів Ю. Столяров, обґрунтувавши невпинне зростання ролі й значущості бібліотек у генеруванні національного та глобального соціокультурного простору. Науковець підкреслює, що, беручи участь у процесах збору, зберігання, виробництва, розповсюдження і використання загальнодоступної інформації, бібліотеки сприяють перетворенню її із вторинного фактора соціально-економічного розвитку на фундаментальну основу матеріального виробництва, найцінніший суспільний продукт, національний ресурс, від розвитку якого залежить подальший соціальний культурний прогрес [61].

У працях дослідників підкреслюється, що соціальними функціями сучасної бібліотеки є меморіальна, комунікаційна, інформаційна, освітня,

соціалізуюча і культурна [37; 45]. Меморіальна функція є родовою функцією бібліотеки. Збираючи і зберігаючи документальні джерела, бібліотека є втіленням «пам'яті людства», служить гарантом появи нових якостей соціальної пам'яті, забезпечує стійкість громадського життя. Вона зберігає знання і культуру в найбільш зручному для сприйняття, поширення і використання вигляді [45, с.112].

Зберігаючи документи, бібліотека стає базовим структурним компонентом віртуального середовища, що має стійкість, однозначну ідентифікацію, забезпечує правове регулювання по відношенню до наданого доступу до інформаційних ресурсів. Здійснюючи систематизацію, збереження і поширення культурної спадщини, бібліотека організує навігацію у світі культури, у світі інформації і знань. Сучасна бібліотека не тільки піклується про збереження документів, але і забезпечує доступ до них шляхом створення баз даних, експонування своїх колекцій, перекладу документованого знання, що зберігається, на інші формати та переносу на інші носії [44].

У межах комунікаційної функції бібліотека організує взаємодію людини із соціальною пам'яттю всього людства, передаючи йому в користування все накопичене цивілізацією суспільне культурне надбання. Бібліотека включається в складну систему соціальної комунікації, створює можливості для членів суспільства задовольняти свої потреби в інформації і знаннях. Прагнення сучасної бібліотеки забезпечити рівний і вільний доступ до суспільно значимої інформації і знань сприяє утвердженню соціальної справедливості, зниженню соціальної напруги в суспільстві. Розширення доступності інформації підвищує роль бібліотек як стабілізуючого соціального фактора, що забезпечує соціальну безпеку, соціальну стійкість суспільного розвитку, що вирівнює можливості виробництва і споживання інформації різних категорій населення.

Технічна і технологічна модернізація забезпечили зміцнення інформаційної функції сучасної бібліотеки. Вона є повноправним суб'єктом інформаційного простору, створює основу для багатьох сучасних інформаційних процесів та процесів отримання знань. Особливість інформаційної функції сучасної бібліотеки в тому, що вона реалізується нею в тісній взаємодії з іншими суб'єктами інформаційного процесу, з використанням різних каналів поширення інформації. Сучасна бібліотека має прагнути істотно розсунути свої фізичні межі, перш за все – переходячи з реального простору у віртуальний. З одного боку, вона має пропонувати доступ до інформаційних ресурсів, що належать іншим суб'єктам інформаційного простору, у тому числі представленим у мережі Інтернет. З іншого боку – створювати електронні інформаційні ресурси, доступні за її фізичними стінами, надавати віртуальні послуги з пошуку інформації і необхідних знань. Бібліотека має перетворитися на одну із найбільш продуктивних і масових систем управління знаннями. Вона має змогу надати широкі можливості для звернення до колективної пам'яті, знімаючи протиставлення зовнішнього і внутрішнього знання, створювати особливі інструменти, за допомогою яких можна керувати масивами знань. Систематизуючи знання, виділяючи фрагментарний і глобальний його рівні, бібліотека, забезпечує об'єктивність і глибину пізнання навколишнього світу. Сучасна бібліотека має брати участь у процесі освіти як у широкому (трансляція культурних норм і цінностей нинішньому і майбутньому поколінням), так і у вузькому змісті (забезпечення інформаційної підтримки освіти індивідуума). Забезпечуючи єдність загальної (загальнокультурної) і особливої (професійної) освіти, бібліотека сприяє становленню соціально компетентної, інформаційно грамотної особистості, стає головною базою безперервної освіти й самоосвіти. Виконуючи освітню функцію, бібліотека залишається одним з універсальних способів пізнання [3, с.15-16].

Будучи невід'ємною й органічною частиною культури, виступаючи як найбільша цінність загальнолюдської культури, бібліотека є одним із найважливіших факторів культурного розвитку, поширення, відновлення і збільшення культурного надбання країн і народів, забезпечення наступності світового культурного надбання [26].

Культурна функція сучасної бібліотеки підсилюється за рахунок прагнення кожної людини і кожного співтовариства до самоідентифікації і просування власної культури.

Реалізуючи соціалізуючу функцію, бібліотека забезпечує включення конкретної людини в культуру, сприяє її соціокультурній ідентифікації, допомагає особистості розкрити свій креативний потенціал.

Дозвіллева або рекреаційна функція бібліотеки полягає в організації змістовного дозвілля користувачів з урахуванням їхніх психофізіологічних особливостей. Вона сприяє утворенню соціалізуючого середовища, формуванню загальнолюдських і духовно-культурних цінностей, залученню різних категорій користувачів до культурного соціуму, реалізації їхнього інтелектуального і морального потенціалу і тим самим сприяє гармонійному розвитку творчо активної особистості.

Рекреаційна функція бібліотеки полягає в організації змістовного дозвілля на основі комплексу спеціальних заходів, спрямованих на відновлення та відтворення втрачених або послаблених психічних сил, оптимізації самопочуття людини, що сприяє її пристосуванню до умов праці і побуту. Організація змістовного дозвілля з урахуванням психофізіологічних особливостей дітей, підлітків та молоді в дитячих, юнацьких і публічних бібліотек сприяє утворенню соціалізуючого середовища, вихованню загальнолюдських цінностей. Запровадження інноваційних бібліотечних технологій при організації дозвілля людей похилого віку сприяє залученню їх до культурного соціуму, продовженню активного способу життя, реалізації їх інтелектуального і морального потенціалу [10].

Сучасна бібліотека є важливим осередком культури, що безоплатно надає користувачам не лише інформаційні послуги, але й сприяє розвитку інтелектуального та творчого потенціалу особистості, організації спілкування, відпочинку та розваг.

Окремо потрібно відзначити роль, яку відіграє бібліотека в процесі становлення громадянського суспільства. Залучаючи населення до багатьох своїх акцій і заходів, вони сприяють підвищенню соціальної активності людей, формують у них громадянську свідомість, допомагають створювати особливий суспільний мікроклімат у регіоні свого впливу. У невеликих за чисельністю жителів містах і багатьох селах, де не залишилося жодних культурних закладів, крім бібліотек, вони стають центрами суспільного життя, де мешканці не тільки отримують інформацію та проводять своє дозвілля, а й обговорюють нагальні проблеми. Організація роботи бібліотеки має будуватися відповідно до запитів громади та керуватися нею через бібліотечні ради й систематичні звіти бібліотеки перед громадою про проведену роботу. В основі оцінки якості діяльності сільських бібліотек має бути суспільна думка, а отже, робота має будуватися відповідно до запитів громади.

Життя бібліотеки тісно пов'язане з культурними, соціально – економічними напрямками держави.

За визначенням дослідниці О. Матвійчук, «культурна діяльність бібліотек – це цілеспрямована і спеціально організована книгозбірнею, як соціальним інститутом, система дій і заходів, метою яких є сприяння вдосконаленню інтелектуального, матеріального та естетично-духовного стану суспільства, шляхом доведення до свідомості різних соціальних груп громадян, конкретних користувачів наукових знань, акумульованих у бібліотечних документальних зібраннях на різних носіях, організації різних виставок, творчих зустрічей із письменниками, митцями, політиками та ін.» [37, с.156]. Дослідниця зауважує, що культурну діяльність бібліотек можна

розглядати як продуманий процес доручення людини до різноманітних культурних надбань людства, компонент соціокультурної системи українського суспільства, один із важливих елементів реалізації державної політики у сфері культури.

О. Матвійчук загальними функціями соціокультурної діяльності бібліотек називає наступні: інформаційно-просвітницька, пізнавальна, культурно-виховна, комунікативно-організаційна, практично-дієва, розважальна, естетична, творча, релаксаційна.

Одним з важливих є дослідження О. Мар'їної, присвяченого інформаційно-культурній взаємодії як фактора розвитку регіональних бібліотечних систем. Автор визначила, що інформаційно-культурна взаємодія в регіональних бібліотечних системах має три основні контури: внутрішньо - системний, який передбачає взаємодію між різними типами та видами бібліотек регіону; міжсистемний, що уособлює взаємодію бібліотек з іншими соціокультурними структурами (музеями, архівами, органами науково-технічної інформації, ЗМІ, видавництвами й авторами); зовнішньо - системний — рівень взаємодії бібліотек та інших соціальних інститутів (наука, освіта, мистецтво, сім'я, релігія) [36]. О. Мар'їна довела, що ключовим механізмом підвищення ефективності інформаційно-комунікаційної взаємодії в бібліотечній системі регіону є техніко-технологічний, який уможливорює здійснення інтерактивної, мережевої взаємодії бібліотек та інших суб'єктів інформаційного культурного середовища регіону найкомфортнішим чином.

Виокремимо чинники, що впливають на успішність, ефективність і якість соціокультурної діяльності бібліотеки:

□ вивчення потреб користувача та орієнтація діяльності на задоволення цих потреб;

□ соціальне партнерство, тобто бібліотеки як рівноправні партнери пропонують свої інформаційні ресурси та інтелектуальний потенціал установам культури, освіти, соціальним центрам, владним структурам тощо;

□ зв'язки з громадськістю, рекламна діяльність;

□ упровадження інноваційних форм і методів роботи.

Активно займаючись соціокультурною діяльністю та розв'язуючи поставлені завдання, бібліотеки мають проводити різноманітні заходи, які потребують значних творчих зусиль, трудових ресурсів і фінансових витрат. Успішна стратегія соціокультурної діяльності бібліотеки сприяє її престижу, привабливості як соціокультурної установи, підвищенню статусу бібліотекаря як фахівця, залученню користувачів до бібліотеки, розвитку соціального партнерства, поліпшенню фінансової ситуації за рахунок грантів, програм, партнерських ресурсів.

Отже, сучасна публічна бібліотека — це культурно-інформаційний центр, система збереження, упорядкування, подання соціальної інформації.

Формування бібліотек як осередків культурного середовища, дослідники О. Матвійчук, О. Мар'їна вважають через виконання бібліотеками її базисних культурозберігаючих та культуроформуючих функцій науковці приходять до висновку, що на сучасному етапі найбільш вагомими є інформаційні, культурні, освітні, виховні, функції соціалізації, дозвіллеві, комунікативні. Соціально-культурні функції розвиваються з розвитком суспільства, освіти, культури людей, їх професійними та духовними запитами. Слід зазначити, що бібліотеки як осередки культурного середовища кооперують зусилля з різними інститутами і організаціями, розвиваючись і адаптуючись, бібліотека залишається культурно-цивілізаційним феноменом з функціями суспільного інституту, що володіє універсальною компетенцією, яка включає всі досягнення культури.

1.2. Теоретичний аналіз методів та форм культурної діяльності бібліотеки XXI ст.

Із значними змінами в суспільстві, і суттєвою трансформацією бібліотек у центри змістовного дозвілля, форми та напрями культурної діяльності зазнають істотних змін. Сучасні форми масової роботи, яка трансформується у соціокультурну, передбачають розвиток комунікативного середовища, в якому користувачі мають можливість задовольнити свої освітні, інформаційні, культурні та духовні потреби.

У сучасній бібліотечній справі під формами культурної діяльності розуміють сформовану на практиці сукупність засобів і методів організації процесу соціокультурної діяльності, що передбачає залучення людей до процесу створення, освоєння, збереження й поширення цінностей культури [48].

Формою бібліотечної соціокультурної діяльності вважають заплановану інформаційно-просвітницьку, соціально-педагогічну та культурно-виховну акцію, розраховану на будь-яку аудиторію, що ставить мету донесення певної інформації до заздалегідь передбаченого об'єкта. Форми соціокультурної діяльності освітянських бібліотек можуть бути: □ залежно від охоплення аудиторії: масові, групові, індивідуальні; □ залежно від змісту і видів діяльності: просвітницькі, наукові, інформаційні, комунікативні, представницькі, консультаційні, рекреаційні [48].

Метод – це спосіб досягнення цілей, сукупність прийомів та операцій для освоєння дійсності, людська діяльність, організована в певний спосіб.

У бібліотечній справі застосовують такі методи: □ критико-аналітичні, що реалізуються у таких формах бібліотечної діяльності, як читацькі конференції, вечори запитань та відповідей, диспути, читання в голос, обговорення; □ ознайомлювально-ілюстративні – це літературні читання, вечори зустрічей, усні журнали, літературно-тематичні та музичні вечори; □

дидактичні – лекції, олімпіади, конкурси, вікторини; □ рекомендаційно-інформаційні – бібліографічні огляди, групові бесіди, дні інформації, дні фахівців, години цікавих повідомлень [39, с. 225].

Отже, існує багато різних традиційних та інноваційних форм і методів бібліотечної соціокультурної діяльності. На вибір конкретної форми заходу впливають цілі та завдання, соціокультурна програма або проект, тематична спрямованість заходу, цільова аудиторія, її культурні та вікові особливості, бюджет заходу.

Інноваційним підходам до організації і здійснення соціокультурної діяльності у бібліотеці сприятимуть такі сучасні концепції бібліотеки, як громадський центр, коворкінг, медіатека.

Бібліотека як громадський центр може надавати приміщення та виступати співорганізатором громадських ініціатив – зустрічей, семінарів, круглих столів, дискусійних клубів, тренінгів, правових лекторіїв, які організовує і проводить місцева громада.

Бібліотека як коворкінг передбачає створення в приміщенні книгозбірні комфортного простору з офісною структурою робочих місць та доступом до мережі інтернет. Наприклад, до складу коворкінг-центру UTime Hub Наукової бібліотеки Української академії банківської справи Національного банку України входять: івент - простір, робочий простір «Вільне місце», робочий простір «Твоє місце», літературний простір, медіапростір, Skype room (переговорна кімната), Game room (ігрова кімната), Movie room (кінозал), конференц-центр, Smart cafe (Розумне кафе) [50].

Однією з інноваційних форм культурної діяльності бібліотеки є медіатека. Маючи доступ до Інтернету, сучасна бібліотека набуває додаткових можливостей для збільшення кількості своїх інформаційних джерел з метою задоволення всезростаючих запитів користувачів. Цей процес глобалізації призвів до трансформації самого поняття «бібліотека» в сучасний термін «медіатека».

Ю.Н.Столяров у статті «Що таке медіатека і як вона воює зі шкільною бібліотекою» аргументує в користь традиційної шкільної бібліотеки, які підтримують шкільні бібліотеки-практики:

- медіатека - це частина бібліотеки, що стосується електронного фонду та всієї її інфраструктури;
- традиційна шкільна бібліотека - основне джерело інформаційно-просвітницького процесу;
- для виконання вихідної технологічної функції медіатеки бібліотека підходить краще всього, і по відношенню до діяльності публічних бібліотек передбачає створення інтегрованого культурного інформаційного простору, в якому використовуються різні засоби комунікації [62].

Сучасний вигляд медіатек, використання ними інноваційних форм і методів обслуговування сприяють залученню нових читачів і збільшенню відвідуваності. За даними дослідження, проведеного французьким Науковим центром вивчення і спостереження за умовами життя населення, бібліотеки займають друге місце після кінотеатрів в ряду найбільш відвідуваних французами установ культури [40].

Таким чином, стає очевидним, що корінна відмінність бібліотек від медіатек полягає не тільки в диверсифікації носіїв інформації, а в значному розширенні можливостей і переосмисленні ролі, функцій і соціальної значущості закладу.

На сьогоднішній день по всьому світу з'являються інформаційні простори нового типу, що враховують сучасні інформаційні технології. Практично в усіх сучасних проектах бібліотечних будівель спостерігається тенденція поєднання функцій:

- музею, де можна було б знайомитися з новими творами мистецтва і новими технологіями їх подачі;
- кінотеатру, де транслювалися б новинки світового кінематографа;

- бібліотеки, яка давала б можливість отримувати і обробляти інформацію всіх видів [40].

Інтерактивний мультимедійний простір – це фокус-зони, велика частина яких пов'язана із новітніми виданнями та найсучаснішою інформаційною аудіо-продукцією. Книги і брошури посідають одне з основних місць у фонді медіатеки і є її базовою опорою. Періодичні видання, електронні журнали, кіно- фото- документи, відеозаписи, технотронні документи доповнюють фонд.

Окрім використання інноваційних форм в діяльності, бібліотеки широко застосовують традиційні форми роботи. Традиційною та найпоширенішою формою соціокультурної роботи бібліотек є книжкова виставка. Вона спрямована на рекламу окремих видань і розкриття їх змісту, інформування читачів щодо змістової структури бібліотечного фонду, популяризацію читання. Крім того, виставкова діяльність бібліотек розглядається як освітній проект, у якому учасникам надають необхідну інформацію, розвивають навички комунікації та соціального партнерства, навчають проектного менеджменту й залучають до читання. Книжкова виставка – це публічна демонстрація дібраних і систематизованих творів друку та інших носіїв інформації, рекомендованих для ознайомлення читачам. Завданнями книжкової виставки є просування літератури та розкриття перед користувачами змісту бібліотечних фондів, популяризація читання, підвищення рівня читацької та загальної культури, підтримка безперервної освіти. Успіх книжкових виставок значною мірою залежить від вибору підходів до організації експозиції та способів подання інформації. Виставки за змістом мають бути інформативними, вирізнятися новизною та актуальністю, відповідати інформаційним потребам користувачів [26].

Виставку та всі виставкові матеріали слід розташовувати у просторі таким чином, щоб було зручно їх оглядати та легко користуватися ними. Рекламу виставки розміщують на дошках оголошень на сайті бібліотеки,

закладу освіти, партнерських інтернет-ресурсах. Можна також розмістити об'яви у місцях, які відвідує потенційна аудиторія книжкової виставки та розповсюдити запрошення на виставку на різних культурних та наукових заходах.

Отже, книжкову виставку як одну з важливих соціокультурних форм діяльності освітянських бібліотек готують і розміщують таким чином, щоб привернути увагу читача, зацікавити його, задовольнити запит та інформаційні потреби, а також стати своєрідною «візитівкою» закладу, що забезпечить позитивний імідж книгозбірні.

Окрім книжкових виставок, у сучасній бібліотечній справі існує багатий арсенал інших традиційних і новаторських форм культурної діяльності.

З метою удосконалення діяльності бібліотеки використовують форми інформаційної діяльності: інформаційно-акумулятивні, інформаційно-просвітницькі та роботи з читачами (індивідуальні, групові та масові) [45].

Індивідуальна робота з читачами (користувачами) реалізується шляхом їх обслуговування літературою та документами, каталогами, методичними матеріалами, консультування, залучення о участі в проектах.

До групових належать: різноманітні гуртки, клуби за інтересами, любительські об'єднання. Їх специфіка – у колективній діяльності, що ґрунтується на вербальній комунікації і творчості всіх членів в межах спільного інтересу. Цим самим вони є цікавими для різновікової аудиторії.

Ефективність гурткової роботи полягає у спільній навчальній і творчій діяльності та спілкування її членів – дітей різного віку (оскільки гуртки належать до дитячих форм позаурочної навчальної роботи, яка передбачає збагачення знань дітей, шляхом прилучення їх до пошукової діяльності, систематизації зібраного матеріалу (характерно для гуртків краєзнавчого спрямування). Це сприяє формуванню у дітей духовних цінностей, почуття любові до свого краю, шанобливого ставлення до історично-культурної спадщини, відзначає В. Копанєва [33].

Клуби за інтересами (любительські об'єднання) займаються етнографічною діяльністю (збирання предметів старовини), вивченням святкових традицій, проведення літературних вечорів, що сприяє на їх основі створенню виставок, експозицій, музейних куточків, формуючи тим самим інформаційне та матеріальне підґрунтя для розвитку місцевого туризму.

До масових форм інформаційної діяльності в бібліотеках належать: тематичні та літературно-мистецькі вечори, презентації, віртуальні подорожі, зустрічі з видатними земляками, інсценізація святково-обрядових дійств народного календаря, гостини. Масові форми орієнтовані на різновікову аудиторію, залучаючи її до співучасті у підготовці та проведенні, виступаючи середовищем культурної та соціальної комунікації в межах певної події (заходу). Тим самим вони виконують інформаційно-просвітницьку функцію, зазначає О. Матвійчук [39].

Масові заходи проводяться спільно з державними та недержавними організаціями, вчителями, викладачами, громадськістю з відзначення пам'ятних, історичних подій, ювілеїв. Ківшар В. І. зазначає, що виховання почуття патріотизму, інтересу до вивчення історичного минулого нашого народу та напрямків державного розвитку України з питань політики, екології, краєзнавства, права, культури, естетичного виховання – це основні напрямки заходів бібліотечних установ.

Ківшар В. І. виокремлює значне місце у роботі бібліотек регіону (публічних та шкільних) «займають інформаційно-просвітницькі: виставки літератури про історію населених пунктів, святкові, родинні і трудові традиції, видатних земляків, народне мистецтво. Крім того, районні бібліотеки та навчальних закладів складають інформаційно-бібліографічні довідники, буклети, посібники та електронні інформаційні збірники» [28].

З інформаційними, а також рекламними цілями бібліотеки активно співпрацюють із засобами масової інформації. Діяльність бібліотек висвітлюється на сторінках газет. Використання джерел інформації дає змогу

рекламувати бібліотеки та їх інформаційні послуги безкоштовно. Проводяться голосні читання не тільки в бібліотеках, але й у школах, будинках культури, клубах [7].

Розкриваючи закономірності розвитку бібліотек як культурних центрів в Україні, необхідно звернути увагу на вибір форм та методів роботи, які в свою чергу залежать від врахування ряду факторів: сучасних тенденцій в освіті, культурі, мистецтві, мети та завдань бібліотеки, її умов та можливостей, вікових та психологічних особливостей читачів, гендерного підходу, досвіду бібліотечних працівників та інших. Сучасний користувач, вихований на мозаїчно побудованому телевізійному зображенні, звик складати уявлення про оточуючий світ на основі окремих фрагментів і, відповідно, прочитавши лише фрагмент із книги, побачивши та прийнявши участь в тому чи іншому заході, може сприйняти ідею автора.

Каращук О. зазначила, що «технологічне наповнення діяльності бібліотек соціокультурними формами, засобами передбачає дослідження розвитку бібліотек як соціокультурних центрів в Україні. Соціокультурна робота бібліотек представлена широким розмаїттям інформаційних форм: диспути, читацькі конференції, презентації книги, усні журнали, вечори запитань і відповідей, години цікавих повідомлень, поетичні колажі, бенефіси читачів, екологічні ігри, виставкові проекти, спільна діяльність бібліотек з музеями, архівами, видавництвами. Вибір змісту та форм масової роботи бібліотеки визначається її стратегією у провідних соціокультурних ситуаціях» [27].

Зокрема у збірнику „Соціо-культурна діяльність: Публічні бібліотеки” подається історичний аналіз розвитку бібліотек як соціокультурних центрів, підкреслюється важливість організації культурно-масової роботи бібліотек, розглядаються технології проведення масової роботи у бібліотеках, наводяться практичні поради щодо проведення масових заходів, подаються кращі зразки передового досвіду бібліотекарів України, зарубіжний досвід

бібліотек. Серед форм заходів, які проводяться у бібліотеках, слід відзначити роботу сімейних клубів, тематичні вечори, книгоношення, бесіди, індивідуальне інформування, складання тематичних довідок, рекомендаційних списків літератури, зустрічі з цікавими людьми, перегляди кінофільмів, проведення акцій „Свято читання”, „Живи, книго!”, бібліотечні форуми, бібліотечні плакати, бесіди, читання вголос, книжкові виставки, перегляди літератури, бібліографічні огляди літератури, виставки малюнків, фотографій, доробків читачів, активні ігри, поетичні колажі, бенефіси читача, години цікавих повідомлень, вечори запитань і відповідей, інформ-хвилинки, презентації книг, мультимедійних матеріалів.

При цьому публічна бібліотека стає провідним елементом всієї соціально-культурної інфраструктури. Особливо помітно це в маленьких містах і селах.

Особливого соціального звучання набула останніми роками в публічних бібліотеках їх меморіальна функція, пов'язана з відродженням бібліотечного краєзнавства. Зусилля публічних бібліотек повинні бути спрямовані на становлення їх як авторитетних центрів інформації не тільки з питань краєзнавчих ресурсів, але і центрів відтворення національних духовних цінностей, регіональних та локальних традицій [15].

Діяльність з популяризації краєзнавства повинно здійснюватися в межах певних довгострокових програм, як цільових бібліотечних, так і загальноміських або загальнорайонних. Це сприяє популярності бібліотек, підвищує їх престиж, укріплює зв'язки з громадськими організаціями, закладами культури клубного типу та освіти, місцевими краєзнавцями.

Характерним для сучасного бібліотечного краєзнавства є активізація пошукової, архівної, по суті, дослідницької роботи з метою відродження історії свого краю, місцевих обрядів, звичаїв, підтримувати тісний зв'язок з відомими людьми краю.

У творчих лабораторіях бібліотек, методичних центрах, школах передового досвіду накопичено великий досвід проведення заходів, різних за змістом, методикою, з врахуванням професійних, інтелектуальних і любительських запитів читачів. В останні роки досить популярними стали презентації, зокрема, стендова презентація – демонстрація фактів та ідей з використанням малюнків, ескізів, діаграм та інших елементів. Важливою формою масової роботи є Дні спеціаліста, Дні інформації, конкурси, театральні вистави, інформаційно-музичні композиції, марафони, екскурсії по бібліотеці.

Співробітництво з органами місцевої влади допоможе бібліотекам підвищити свій авторитет серед місцевої громадськості. Взаємовідносини з місцевою владою – це частина публік рилейшн. Її доповнюють зв'язки з іншими соціальними інститутами (музеями, навчальними закладами), громадськими та творчими спілками, національно-культурними товариствами [10].

Також яскравим прикладом та різноманіттям форм діяльності вражає й Львівська центральна бібліотека. Справжнім місцем невимушеного творчого спілкування читачів в бібліотеках є клуби за інтересами. Клуби за інтересами, які функціонують при бібліотеках Львівської ЦБС, створюються для спілкування людей, розширення їх інтересів, запитів, потреб; сприяють всебічному й гармонійному розвитку особистостей, а бібліотечним працівникам надають добру можливість для залучення до читання нових користувачів та ширшого задоволення читацьких запитів відповідно до їх інтересів та захоплень.

Серед традиційних форм роботи бібліотеки для молоді з'являються нові, інтерактивні. Вже давно стало зрозуміло, що електронні посібники, ігрові ресурси більш зрозумілі й цікаві для сучасної молоді.

На сьогоднішній день дуже важливим у роботі бібліотек є запровадження нових форм масової роботи. Адже діяльність бібліотек

України нараховує більше двохсот форм організації культурного дозвілля, серед них значна частина – це виховні заходи. Форми проведення заходів можуть бути різними: молодіжні ток-шоу, соціальні тренінги, слайд-бесіди, віртуальні подорожі, медіа-презентації, зустрічі із цікавими людьми, техно-екскурсії, вечори-демонстрації людських можливостей та ін.

Також популярною формою є поняття «бібліотечна реклама» якою сьогодні, мабуть, нікого не здивуєш. З недавніх пір реклама стала не тільки невід’ємною частиною професійної діяльності, але й засобом для залучення читачів, розкриття можливостей бібліотеки й формування її позитивного іміджу. З метою охоплення бібліотечним обслуговуванням нових читачів передбачаються виступи з відповідною інформацією у навчальних закладах, розповсюдження об’яв – запрошень, проведення екскурсій тощо. Пропаганді бібліотеки, створенню її іміджу активно сприяють також засоби масової інформації – місцеве телебачення, радіо, преса.

У Запорізькій обласній універсальній бібліотеці Завдяки Інтернет у бібліотекарів з’явилася можливість запровадити нові форми роботи. Так, після перемоги у конкурсі проектів програми «Бібліоміст» відбулися суттєві якісні зміни у соціокультурній діяльності ЦБ для дітей м. Запоріжжя, про що розповіла заступник директора І. Шаровська. До переліку традиційних форм додалися: бібліотечний лабіринт «Подорож мережею Інтернет», Інтернет-огляд «Корисні поради Інтернет-мандрівникам», слайд-вечір «Ти одна неподільна, Україно моя вільна», веб-музей козацтва, віртуальна подорож «стежинами пам’яті», Інтернет-мандрівка «Сім чудес України», краєзнавчий відеоурок «Степ і камінь», віртуальна екскурсія «Мій рідний край – окраса України», святкові Інтернет-розваги, веб-огляд «Герої книг – герої дитячих мультфільмів» та ін. ([http:// androsova.ucos.ru](http://androsova.ucos.ru)).

Віртуальна виставка – одна з поширених бібліотечних та інформаційних послуг.

Широко бібліотеки застосовують флешмоб. Відомий його різновид - ЛБМОБ. Організують як акцію – опитування «Як пройти до бібліотеки?». Організація – через соціальні мережі, блоги, підсумки – у пост-звітах.

Проекти «Ніч у бібліотеці», «Сутінки в бібліотеці» – стають все далі популярнішими. Суть – показати читачам бібліотеку такою, якою вони її ще не бачили. Про незвичайний захід заздалегідь оголошується у ЗМІ, причому попереджується, що на нього потрапить лише певна частина щасливчиків, які прийдуть до бібліотеки першими. У напівтемряві гостей зустрічають “сталкери” – провідники по темних коридорах і відділах. Кожен веде свою групу під таємничу музику, з одним лише ліхтарем, розповідаючи цікаві (містичні) історії з життя письменників, готуючи до випробовувань [21].

Пошук нових форм та методів культурної діяльності бібліотек сприяє активному поширенню досвіду реорганізації бібліотек з конкретним читацьким призначенням. Йдеться про ділові бібліотеки, бібліотеки-музеї, бібліотеки-салони, бібліотеки-театри, бібліотеки як центри національної культури, центри дозвілля молоді, центри сучасного бестселера, як культурні центри.

В різних регіонах з'явилися екологічні „зелені” бібліотеки, які пропагують перехід від проблем захисту природи до екології душі, відродження моральних цінностей, бібліотерапевтичну реабілітацію людей з обмеженими можливостями. Розповсюдження серед практиків-бібліотекарів отримала бібліотека-фонотека сучасної музики з фондом грамплатівок, касет, дисків.

Ківшар Т. І. зазначає, що « один із розповсюджених напрямів роботи бібліотек – це бібліотека сімейного читання, що має у наявності певну педагогічну програму, що відображає специфіку роботи з читачами-батьками і дітьми, сприяє підвищенню рівня психолого-педагогічної грамотності батьків, вихованню культури спілкування в сім'ї, залученню батьків до рекомендації книг своїм дітям, збагаченню їх читацького досвіду власними

інтересами, відродженню традицій сучасних читань, розширенню можливостей для різних любительських занять. Фонд такої бібліотеки має задовольняти потреби в літературі дітей та батьків» [28].

Слід зазначити, що бібліотеки як культурні центри кооперують зусилля з різними інститутами і організаціями. У фахових виданнях з бібліотечної справи в останні роки висвітлюються матеріали щодо трансформації бібліотек у соціокультурні, дозвілєві центри, головною функцією яких є організація неформального спілкування читачів, зустрічей з цікавими людьми, інформування про літературно-художні новинки.

Професіоналізм, ентузіазм, комунікативні навички, вміння працювати у команді та вирішувати проблеми, ініціативність, гнучкість, іноваційність і креативність, працівників, допомагають створити позитивний імідж бібліотеки, та привернути увагу читачів до бібліотеки.

Серед форм заходів, які проходять у бібліотеках, слід відзначити: презентації книг, зустрічі з видатними громадськими, політичними діячами, письменниками та митцями, літературно-музичні вечори, „круглі столи”, виставки літератури, виставки художніх творів, диспути, вікторини, конкурси, лекторії різноманітної тематики, клуби за інтересами. Активно впроваджуються в практику роботи бібліотек сучасні форми роботи: відеолекторії, електронні виставки, інтерактивні форми – поліфонічні мозаїки нової літератури, періодичних видань, фанклуби, бліц-інтерв'ю, книжкові композиції, диференційовані книжкові етюди, анонси ювілеїв на наступний місяць, афіші визначних дат, фестивалі юнацької літератури, паради суперкниги, театралізації літератури.

Сокульська О. З. стверджує, що «справити враження на сучасного читача, зробити бібліотеку яскравою, показати нестандартний зміст і форму, внести ауру новизни, створити засоби комунікації, працювати у прискореному режимі завдання не із легких. Адже молодь – особлива категорія читачів. Вона потребує великої уваги, індивідуального підходу і

неформального обслуговування. Бібліотека реалізує цю функцію в різноманітних формах обслуговування: видачі документів, бібліографічних і фактографічних довідках, оглядах, виставках, презентаціях книг і т.д. (Наприклад, Калуською бібліотекою для юнацтва в 2019 році проведено презентацію книг «Розстріляне Відродження», які були подаровані МБФ «Смолоскип») »[59].

Вирішення проблем доступності вітчизняних та світових інформаційних ресурсів для широкого кола споживачів відбувається за рахунок створення в першу чергу, бібліотечної інформаційно-телекомунікативної мережі, доступу до Інтернету.

Завдяки комп'ютеризації бібліотек, змінилися бібліотечні послуги, форми. Для користувачів надається не тільки сайт бібліотеки, але і здійснюється перегляд заходів, які проходили в установі, задаються питання, які цікавлять користувачів, переглядаються віртуальні довідки, медіатеки. Такі необхідні зміни перетворюють бібліотеки на сучасний інформаційний заклад, а впровадження бібліотечних інновацій – це результат креативного пошуку нестандартних форм роботи бібліотек [54].

Отже, культурна діяльність бібліотек сьогодні вирізняється різноманітністю застосування форм та методів, що сприяє формуванню її позитивного іміджу. При цьому бібліотека все частіше виходить за межі винятково книжних форм діяльності, встановлюючи тісні культурні зв'язки з іншими галузями культури орієнтується на інтегровані форми роботи, використовує варіативні моделі бібліотечного обслуговування для культурних потреб користувачів. Вибір форм та методів роботи залежать від низки факторів: сучасних тенденцій в освіті, культурі, мистецтві, мети та завдань бібліотеки, її умов та можливостей, вікових особливостей читачів, гендерного підходу, досвіду бібліотечних працівників.

РОЗДІЛ II. НОВІ ФОРМИ РОБОТИ БІБЛІОТЕК ЛЬВІВЩИНИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД

2.1. Перша медіатека Львівської ЦБС як репрезентант культурного життя в регіоні

Львівська область є історично-культурним регіоном Галичини, частиною Карпатського євро регіону. Одна з найрозвиненіших областей країни в економічному, туристичному, культурному та науковому напрямках.

У стратегії розвитку Львівської області на 2021-2027 роки вказано, що Львівська область має розгалужену мережу закладів культури (2953 об'єкти), серед яких: – 1284 бібліотек (у т.ч. 1048 у сільській місцевості, крім ОТГ); – 1390 закладів культури клубного типу (у т.ч. 1027 у сільській місцевості, крім ОТГ); – 175 музеїв; – 2 обласні театри; – 2 національні театри, які перебувають у підпорядкуванні Міністерства культури України; – 5 театрів діють у місті Львові. Закладами культури і мистецтв обласного підпорядкування є 6 установ (КЗ ЛОР) – «Львівська національна філармонія», «Галицький академічний камерний хор», «Заслужена академічна капела України «Трембіта»; «Львівська державна академічна чоловіча хорова капела «Дударик», (у 2019 році – 781 концертів, 343 150 глядачів), а також «Культурномистецький центр Львівський палац мистецтв», «Львівський обласний центр народної творчості і культурно-освітньої роботи» [65, с.19].

Це дає можливість налагодити цілісну систему обслуговування населення закладами культури, освіти, спорту, молодіжних організацій, а також забезпечило координацію діяльності установ з боку місцевих органів самоврядування. І таким чином розширило як практику участі місцевого населення в організаційно-технічному забезпеченні реалізації власних

культурних потреб, так і покращило рівень культурного обслуговування його загалом.

Одне з ключових місць у роботі цих поліфункціональних об'єднань посіли бібліотеки. Бібліотеки Львівщини є невід'ємною частиною бібліотечної системи України - інформаційними, культурними, освітніми закладом, депозитарієм краєзнавчої літератури, осередком книгообміну із проблем прогнозування та розвитку бібліотечної діяльності. У своїй діяльності бібліотеки Львівщини керуються Законами України «Про культуру», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про інформацію», «Про інформатизацію», що утверджують бібліотеку як суб'єкт діяльності у сфері культури, основними завданнями якого є надання вільного доступу громадянам щодо користування бібліотечним фондом з метою систематичного підвищення культури суспільства та збереження культурних надбань.

Положеннями про Департамент з питань культури, національностей та релігій Львівської облдержадміністрації від 01.02.2018 №102/0/5-18, серед основних його завдань є реалізація та організація виконання державної політики у сфері культури, в тому числі бібліотечної справи, національної музейної політики, мистецької освіти. Крім цього, готує центральним органам виконавчої влади пропозиції щодо формування державної політики, спрямованої на розвиток культури, мистецтва та кінематографії, бібліотечної справи та клубної справи тощо; бере участь в розробленні, погодженні та виконанні державних і регіональних цільових програм з питань розвитку культури, в тому числі і бібліотечної справи [53].

Разом з тим, бібліотечна справа в регіоні потребує низки комплексних системних організаційних, структурних і технологічних змін згідно із сучасними загальносвітовими тенденціями. Сталий розвиток демократичного громадянського суспільства, примноження людського, соціального, інтелектуального, технологічного, природного та фінансового капіталів,

реалізація державної політики неможливі без сучасних бібліотек та їх інноваційних змін.

Аналіз основних напрямків діяльності, принципів організації роботи бібліотек Львівщини та систематизація досвіду роботи бібліотек дає змогу окреслити їх внесок у культурне середовище регіону, знайти нові підходи їх вирішення та дослідити інноваційні форми роботи. Таким прикладом є сучасні медіатеки, які привертають потенційних користувачів своїм інтерактивним публічним простором та новітніми методами обслуговування. Однією з перших мультимедійних центрів в Україні є медіатека в Центральній бібліотеці ЦБС міста Львова.

Перша Львівська Медіатека відкрита наприкінці 2014 року у приміщенні Центральної міської бібліотеки імені Лесі Українки. Ідея створити першу Львівську медіатеку пішла від директора бібліотеки Любові Цяпало, яка надихнулася досвідом Вроцлавської медіатеки у Польщі. Проект реалізувався спільними зусиллями управління культури Департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради, програми «Бібліоміст», німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ та ЦБС для дорослих м. Львова. Цьому передували кілька важливих етапів модернізації бібліотечної роботи. У 2004 році працівники Центральної міської бібліотеки імені Лесі Українки пройшли стажування в медіатеці у польському місті Вроцлаві. А вже наступного року при підтримці управління культури ДГП міськради на базі ЦМБ ім. Лесі Українки в складі відділу читальних залів було створено інтернет-центр та медіатеку. Відвідувачі отримали змогу безкоштовно користуватися комп'ютерами та інтернет ресурсами, навчатися в школі комп'ютерної грамотності «З комп'ютером на «ти»». Інтернет-центр став навчальною платформою і для працівників ЦБС і користувачів міста Львова [68].

Тож перша Львівська медіатека стала першим бюджетним, у прямому сенсі цього слова, відвідуваним місцем не лише у Львові, а й області. Зручне

розташування недалеко від центральної частини міста забезпечено високий рівень зацікавлення користувачів буквально з моменту відкриття.

Фонд Білла і Мелінди Гейтс закупив для медіатеки комп'ютери, включно з потужними для професійної роботи звуком та відео, периферійне обладнання, домашній кінотеатр та ігрові консолі Kinect. Після технічного оснащення приміщення залишалося лише зробити ремонт. Для збору коштів керівництво бібліотеки організувало Благодійний бал. Зробити ремонт погодилася міська рада, а ще згодом німецьке товариство міжнародного співробітництва GIZ, яке підтримує сталі методи будівництва та модернізації громадських будівель [68].

Дизайн інтер'єру розробляв молодий архітектор Анатолій Немцов разом з Богданом Прохаськом, вони також створили дизайн меблів (див. Додаток А).

Перша Львівська медіатека – це поєднання сучасного мультимедійного центру з його різноманітними видами документів та інтерактивного публічного простору, створеного за європейськими стандартами. Вона виробляє свій індивідуальний образ, в основі якого лежать такі цінності як інформація, культура, мистецтво, освіта. Потенційними партнерами медіатеки у Львові є Вроцлавський мультимедійний центр і такі ж структури Данії та Фінляндії.

Наразі перша Львівська медіатека ділиться на чотири функціональні зони. «Медіа Хол» – найбільший за площею зал, може вмістити понад 100 осіб, тож там відбуваються заходи, які розрахована на велику кількість відвідувачів. Його планування дозволило поєднати зони книжкового фонду, комп'ютерів, підключених до Інтернету, і вільних зон. Саме тут розташували столи з комп'ютерами й шафи з книгами, періодикою, дисками [69].

У медіахолі зберігаються основні медіатечні фонди: понад 1500 книг, 800 дисків. Загалом перша Львівська медіатека функціонує так само, як

звичайна бібліотека: люди приходять, записуються, читають тут або беруть літературу додому.

У «Медіа Холі» відбуваються різноманітні лекції (за перший рік відбулося 205), тренінги, мастер-класи, воркшопи (разом 163), концерти (загалом 8, зокрема, виступали такі гурти, як Volosi, Evermotion, Kolos). Великі білі стіни найбільшої зали дозволяють експонувати на них художні роботи (див. Додаток Б). Першою серед них стала фотовиставка митців з Криму – «Е97».

Загалом за рік відбувається 15 експозицій [68, с. 22].

Одна з двох наступних кімнат є «Кіноплоща», як невеличкий домашній кінотеатр. Вона спеціально облаштована для кінопоказів. Тут діє клуб SILENTIUM, члени котрого збираються щовівторка, аби подивитися художні фільми, а щосереді – послухати лекції про них. Загалом за рік відбуваються 70 кінопоказів.

Інше приміщення «ГраVіта» – кімната розваг, місце, що виконує функцію майстерні, ідеально підходить для проведення занять з невеликою, до 20 осіб, групою. На регулярній основі в цьому залі проходять заняття з англійської мови для дітей від ZippyClub, для дорослих – від TalkStudio, щонеділі збирається клуб настільних ігор для всієї родини. Також тут є ігрова консоль X-box [68, с. 22].

У четвертій кімнаті розмістилася студія звукозапису, у якій базується Radio Skovoroda і записує свої онлайн ефіри.

За час свого існування Львівська медіатека вже встигла здобути звання однієї з найуспішніших бібліотечних проектів на теренах України. Варто розглянути сучасні критерії та фактори успіху, компонентами, які роблять Першу Львівську Медіатеку дійсно неповторним місцем.

Отже, перша Львівська медіатека це - місце роботи для творчих людей, комфортний публічний простір для спілкування, навчання, реалізації ідей, якісного відпочинку і дозвілля.

Медіатека як сучасний мультимедійний центр функціонує завдяки підтримці програми «Бібліоміст» і фонду Білла та Мелінди Гейтсів, яка виділила кошти на придбання необхідної оргтехніки: потужних комп'ютерів включно з периферійним устаткуванням, якісного мультимедійного обладнання, ігрових консолей Kinect.

Усім цим добром відвідувачі можуть скористатись абсолютно безкоштовно. Адже ще одна складова місії медіатеки – це сприяння побудові відкритого, демократичного суспільства, яке просто неможливо уявити без рівного доступу до інформації та засобів її обробки й передачі [69].

Медіатека як імідж. Медіатеці надають знання своїх сильних сторін, відкритість до нових ідей і партнерств, а також готовність об'єднувати ресурси задля кращого результату. І, власне кажучи, результати говорять самі за себе. Співпраця з «Крим SOS», Медіафорумом, «Видавництвом Старого Лева», Школою джазу, Львівською асоціацією велосипедистів, Клубом любителів подорожей. Літературні презентації, автограф-сесії з відомими музикантами, кінопокази, концерти, виставки, воркшопи. Меню подій з асортиментом на будь-який смак розписане буквально на кожен день. До речі, щодо проблеми партнерства в першій Львівській медіатеці любляють казати, що ідеї самі можуть приходити до нас. Адже їм потрібен простір і благодатний інтелектуальний ґрунт. Вони з'являються разом з цікавими людьми, які шукають когось, з ким можна було б спільно щось організувати, проводити, реалізувати.

2.2. Інформаційно-ресурсний потенціал медіатеки Львівської ЦБС в комунікаційній взаємодії закладів культури області

Основним напрямком для медіатеки в Центральній бібліотеці ЦБС міста Львова стає формування хорошої та надійної громадської думки та створення позитивного іміджу.

Назва бібліотеки та фірмовий знак посідають певне місце у фірмовому стилі Першої Львівської медіатеки. Фірмовий знак медіатеки прикрашає друковану та сувенірну продукцію, що створена в її стінах. Його також розміщують на інформаційних листівках, конвертах, візитках, буклетах, закладках для книг.

Ще одним принципом формування репутації та престижу в Першій Львівській медіатеці є соціальні мережі, які відіграють важливу роль у житті не тільки користувачів, але й бібліотекарів. Сьогодні соціальні мережі відображають роботу медіатеки в мережі Інтернет, з її електронними ресурсами та послугами, створюючи виняткову можливість розширювати свою діяльність, презентувати установу та її здобутки, охоплюючи дедалі більшу кількість користувачів, а також виступають важливим інструментом інформаційного комплексу.

Присутність медіатеки в соціальних мережах дає можливість розміщувати новини, причому не тільки з життя медіатеки, знайомити з новими надходженнями та цікавими матеріалами, оперативно відповідати на запитання користувачів, проводити опитування, ділитися фото- і відеоматеріалами тощо.

Як зазначає Мироненко В. П., соціальні мережі – це перспективні інструменти для інформування про культурні бібліотечні заходи, активізації комунікації «бібліотека-читач», механізм оперативного зворотного зв'язку та ряд інших можливостей [43].

Facebook-сторінка Першої Львівської медіатеки (<https://uk-ua.facebook.com/lvivmediateka>) виступає засобом поширення інформації, залучає та висвітлює різноманітні соціокультурні події: виставки, майстер-класи, концерти, лекції, акції, зустрічі, презентації, кінопокази, тематичні тижні, читацькі марафони, конкурси молодих авторів.

Так, наприклад, комплексно висвітлюються у Facebook минулі та майбутні події (найпопулярнішими подіями 2019 року стали – «Форум

видавців», Львівський міжнародний фестиваль короткометражних фільмів Wiz-Art) [49].

Медіатека інформує про нові надходження, активно надає зображення книг чи аудіовізуальних документів, які з'явилися у фонді медіатеки. Вони, як правило, супроводжуються коротким описом або коментарієм.

Культурна комунікаційна взаємодія з громадськістю в Першій Львівській медіатеці полягає в наступному:

- співпраці зі ЗМІ, підготовці та написанні статей, відборі та встановленні контактів з газетами, телерадіокомпаніями, журналістами, що ведуть рубрики культури, літературні сторінки, передачі;
- проведенні прес-конференцій, присвячених значимим подіям в медіатеці, підготовці прес-релізів;
- організації спеціальних заходів (виставок, зустрічей, презентацій, книжкових ярмарків, концертів).

Не тільки бібліотеки, а й некомерційні структури (благодійні фонди, громадські організації) в умовах перебудови демократичного суспільства опановують та розвивають нові напрямки роботи. Їхні діяння та цілі багато в чому сходяться та переплітаються. Задля досягнення різноманітних потреб та одержання нової інформації Львівська медіатека постійно співпрацює з громадськими і комерційними організаціями. Медіатеці потрібна підтримка суспільства, адже партнерство являє собою надійний шлях в подальшому її розвитку.

У бібліотечній діяльності соціальне партнерство розвивається:

1. На внутрішньому рівні, який представляє процес формування соціально-трудова відносин у колективах, допомагають покращувати умови праці, надають соціальну допомогу та захист працівників, організують системи підготовки та перепідготовки кадрів та допомагають вирішувати інші важливі для бібліотек питання.

2. На зовнішньому рівні, який представляє взаємодіяння бібліотек з усіма суб'єктами суспільства: користувачами, органами влади, громадськими організаціями, бізнес-структурами, видавництвами, іншими бібліотеками, а також з вітчизняними та закордонними благодійними фондами. До того ж бібліотекам не завжди вистачає власних сил у вирішенні таких важливих соціальних проблем, як, наприклад, удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів на основі комп'ютеризації, покращення комплектування та збереження фондів. Для цього необхідні спільні зусилля, тобто соціальне партнерство.

Наприклад, у м. Ла-Рошель (Франція), завдяки ініціативі мера Мішеля Крепо, будівлі муніципальної бібліотеки з функціями регіональної і університетської бібліотеки були спеціально побудовані поруч і з'єднані коридором, який називають «внутрішньої вулицею». За задумом всі верстви населення повинні були мати можливість користуватися послугами обох бібліотек. Бібліотечним працівникам створювалися додаткові умови для поглиблення і розвитку співпраці, спрямованого, зокрема, на підвищення відвідуваності бібліотек різними категоріями читачів. Однак приналежність цих установ до різних відомств і специфіка роботи кожного створили значні перешкоди, що заважали партнерам вирішувати поставлені завдання. На практиці з усіх категорій читачів тільки студенти активно скористалися можливостями співпраці обох бібліотек [48].

В свою чергу, Перша Львівська медіатека співпрацює із рядом громадських ініціатив та організацій, органами місцевого самоврядування, видавництвами, іншими бібліотеками, благодійними фондами та налагоджує нові продуктивні зв'язки. Найбільш вживаними серед них є наступні:

1. Всеукраїнська молодіжна громадська організація «Фундація Регіональних Ініціатив» (ФРІ), яка являється активним потужним центром підтримки молоді, організовує та підготовляє молодих лідерів в Україні. Молодіжний рух діє з метою розвитку молоді, активного навчання і

вдосконалення умінь учасників об'єднань, розвитку студентських та загалом молодіжних ініціатив. Молоді активісти руху прагнуть почати збільшувати в суспільстві позитивні зміни. «Фундація Регіональних Ініціатив» є незалежною недержавною організацією, яка не належить до жодної з політичних партій, не підтримує жодного партійного лідера і не бере участі у виборах як сторона виборчого процесу.

2. AIESEC являє собою найбільшу та найпотужнішу міжнародну, неполітичну, некомерційну організацію, яка розвиває молодь та сприяє вирішенню суспільних проблем. Вона представлена в ста трьох країнах світу та об'єднує 23 тисячі студентів в 110 університетах та керована студентами і молодими спеціалістами, що цікавляться лідерством, менеджментом та питаннями світового розвитку. За допомогою численних міжнародних можливостей, організація надає своїм учасникам професійний та персональний досвід для того, щоб вони могли робити позитивні зміни у тій сфері, в якій хочуть розвиватися. Члени AIESEC працюють над вирішенням соціальних та економічних проблем, що існують у суспільстві, тому молоді люди, що приходять до організації, обирають напрямок, в якому прагнуть робити позитивні зміни, наприклад, підприємництво, соціальна відповідальність бізнесу, фінанси, освіта, енергія, проблема ВІЛ/СНІД.

3. WIZ ART – це мистецька формація у Львові, яка була заснована у 2008 році. Wiz-Art — це потужна культурна та освітня платформа, яка об'єднує українських та іноземних діячів кіно та знайомить українських глядачів із досвідом професіоналів. Вони відмовилися від фіксованого робочого графіку і займаються поширенням любові до кіно. Головними подіями формації є Львівський Міжнародний фестиваль короткометражних фільмів Wiz-Art та Кінофестиваль Ровер, поза тим протягом року вони організовують тематичні кінопокази, майстер-класи, вечірки.

4. КримSOS — громадська ініціатива, створена 27 лютого 2014 року як Facebook-сторінка, для оперативного та об'єктивного висвітлення подій, які

відбуваються в Криму у зв'язку з його незаконною окупацією Російською Федерацією. Згодом організація стала займатися наданням допомоги внутрішньо переміщеним особам із Криму і східної України. З липня 2014 року КримSOS став виконавчим партнером Регіонального представництва Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Білорусі, Молдові та Україні. КримSOS має представництва в Києві, Львові та Херсоні. КримSOS надає гуманітарну та юридичну допомогу переселенцям, інформує про події в Криму, займається програмами соціальної адаптації для переселенців, а також адвокаційними проектами. У травні 2015 року в організації було створено підрозділ «QirimInfo», завдання якого — повернути інтерес української та світової громадськості до ситуації в Криму і проблемам кримчан.

5. Молодіжне об'єднання «Граніт» – молодіжна організація, що об'єднує в своїх лавах творчу, патріотично свідому молодь.

Мета організації: пропагування українського мистецтва та традицій, сприяння самореалізації творчої молоді та проведення суспільної роботи в молодіжному середовищі. Основні завдання організації:

- підвищення громадської активності та національної свідомості української молоді;
- пропагування здорового способу життя, активного туризму, української культури, мистецтва, традицій;
- сприяння самореалізації молоді, проведення суспільної роботи в молодіжному середовищі.

МО «ГРАНІТ» для виконання своїх статутних цілей:

- проводить спортивні змагання, туристичні та екологічні заходи;
- організовує виставки, перформенси, культурно-мистецькі акції та фестивалі;
- займається дослідженням проблематики молодіжного середовища;

- приймає участь у заходах, спрямованих на відтворення та збереження пам'яток української культури, захист довкілля.

Організація працює за такими напрямками:

1. Організація спортивних заходів для молоді.
2. Молодіжний дискусійний клуб та кіноклуб.
3. Проведення різносторонніх тренінгів, семінарів та майстер-класів.
4. Популяризація українських традиційних забав та святкувань.
5. Участь у заходах спрямованих на відновлення та догляд поховань вояків українських збройних формувань.
6. Видавництво Старого Лева - українське книжкове видавництво, найактивніше в українському медіапросторі.

Має представництва у Львові, Києві, Дніпрі та Одесі. Засноване 13 грудня 2001 року Мар'яною Савкою та Юрієм Чопиком у Львові. Мар'яна Савка - незмінний головний редактор видавництва, поетеса, лауреат Міжнародної журналістської премії ім. В. Стуса в галузі поезії. Юрій Чопик — гітарист львівського гурту «Мертвий півень».

До 2013 року основним напрямом діяльності видавництво було видання літератури для дітей і підлітків сучасних українських та іноземних авторів. Згодом видавництво значно розширило тематику та аудиторію своїх видань. Сьогодні «Видавництво Старого Лева» займається випуском дитячої, дорослої літератури, освітніх книжок для дітей, кулінарних книг, ділової літератури, альбомних видань та ін.

У 2019 році «Видавництво Старого Лева» було визнано першим серед українських видавничих брендів (рейтинг ділового журналу Forbes). Має найбільшу серед українських видавництв кількість підписників у Facebook – багато в чому завдяки сайту, який воно веде активніше за інших фігурантів рейтингу. Ресурс наповнюється не тільки публікаціями про новинки видавництва, а й новинами галузі та репортажами з видавничих форумів і виставок в Україні та світі.

7. «Вуличний університет» - неформальний освітній заклад. «Вуличний університет» - дискусійна платформа для обговорення актуальних питань і обміну інформацією. Студентом «Вуличного університету» може стати кожен, незалежно від віку, соціального стану чи інших стереотипів. Головна особливість «Вуличного університету» – навчання відбувається на відкритому просторі і приєднатися може кожен бажаючий.

8. Форум видавців у Львові — книжковий ярмарок і Львівський міжнародний літературний фестиваль, з 1994 року щорічно відбувається у вересні. Організатор — ГО «Форум видавців». Найбільший український книжковий ярмарок та один з найбільш масових заходів подібного типу в Східній Європі. Головні експозиції розташовуються у Палаці мистецтв і біля палацу Потоцьких. Традиційно у заходах Форуму беруть участь найвідоміші українські письменники: Оксана Забужко, Юрій Андрухович, Віктор Неборак, Ірен Роздобудько, Світлана Поваляєва, Тарас Прохасько, Таня Малярчук, Лариса Денисенко, Юрій Покальчук, Наталка Сняданко, Сергій Жадан, Ірена Карпа та інші. Під час акції «Книжка від зірки», яка відбувалась в межах Львівського міжнародного дитячого фестивалю, уривки зі своїх улюблених книжок дітям читали Святослав Вакарчук, Сашко Положинський, Ані Лорак, Руслана, Фома, Віталій Кличко, Василь Вірастюк, Катерина Серебрянська, Тарас Чубай.

9. ГО «Парк культури» - ініціативна група яка займається пропагуванням еко-стилю життя та відпочинку [49].

Слід відмітити, що в Першу Львівську медіатеку приходять соціально вразливі верстви населення, щоб за допомогою наданих нею ресурсів підвищити свою кваліфікацію (наприклад, вивчити іноземну мову чи знайти роботу) або розширити свою сферу компетенції. Вони використовують медіатеку так само, як студенти. Але крім чисто практичних цілей, медіатека відповідає на їх запити. Багато з них не працюють або працюють лише один або два дні на тиждень, при цьому вони ходять в медіатеку і проводять в ній

багато години. Крім читання, медіатека надає їм різноманітні можливості проведення часу, тут є великий вибір телевізійних програм, фільмів і музики, простір для спілкування і відпочинку, в «Медіа Хол» зоні з комп'ютерами надається безкоштовний Інтернет. Таким чином, медіатека дозволяє соціально незахищеним підтримувати відчуття доцільного існування.

Отже, медіатека тісно співпрацює з громадськими організаціями, державними установами та органами влади та управління, засобами масової інформації. Необхідними є співпраця та співучасть у різного роду спільних програмах, а також надання приміщення для діяльності, яка не має прямого відношення до бібліотечного, але пов'язана з суспільним життям міста. Все це приводить до збільшення кількості відвідувачів, а сама медіатека розглядається як складова частина інфраструктури культурного життя міста. Це підвищує її статус у суспільстві, сприяє поліпшенню фінансування.

Будь-який бібліотечний простір потрібно проектувати, будувати і обладнувати з врахуванням сучасного стану і перспектив технологічного розвитку. Призначення Першої Львівської медіатеки полягає не лише у зберіганні фонду і обслуговуванні читачів, але й у ефективній інтеграції бібліотечного, комп'ютерного і медіа-обслуговування як засобу посилення інтенсивності використання інформаційних технологій та поширення культурних зв'язків.

2.3.Інноваційні підходи Радехівської ЦРБ у створенні культурного середовища ОТГ

На часі ключовим акцентом стоїть питання розвитку закладів культури, зокрема, районних та сільських бібліотек за умов об'єднання територіальних громад. З цього приводу варто звернути увагу на діяльність Радехівської об'єднаної територіальної громади (ОТГ), яка була створена 23 грудня 2018 року (Постановою ЦВК) та об'єднує 10 рад [55]. Децентралізація збільшила

роль регіональної культури у житті громади. Центром громади є місто Радохів Львівської області.

Слід наголосити, що діяльність галузі культури Радохівської ОТГ в 2019 році та на початку 2020 року була спрямована на забезпечення на території району збереження і розвитку культурного надбання, як ресурсу теперішніх і майбутніх поколінь, впровадження творчих проєктів, естетичне виховання дітей та молоді, відродження та популяризація традиційної народної культури.

Голова Радохівської ОТГ Коханчук Степан Петрович наголошує, що мережу закладів культури, які підпорядковані відділу культури, туризму, національностей та релігій Львівської області станом на 1 січня 2019 році склали 106 закладів, а саме[55]:

- 54 Народні доми: районний Народний дім, селищний Народний дім та 52 сільські Народні доми;

- 47 бібліотек: центральна районна бібліотека, селищна бібліотека, дві бібліотеки для дітей та 43 бібліотеки-філії у селах;

- 2 дитячі музичні школи: Радохівська дитяча музична школа ім. І.Білозіра та Лопатинська дитяча музична школа;

- 2 музеї, що фінансуються з районного бюджету: Народний музей-садиба Маркіяна Шашкевича в с. Нестаничі та Радохівський районний історико -краєзнавчий музей в м.Радохів;

- централізована бухгалтерія, що обслуговує заклади культури.

У зв'язку із створенням в районі Радохівської ОТГ та Лопатинської ОТГ мережа закладів культури району станом на 1 липня 2019 року складала 59 закладів (зменшилась в порівнянні з початком року на 47 закладів):

- 29 Народних домів (зменшилась в порівнянні з 1 січня на 25 закладів);

- 26 бібліотек-філій (зменшилась на 21 заклад);

- 1 музей, що фінансується з районного бюджету (Народний музей-садиба Маркіяна Шашкевича в с. Нестаничі);

- централізована бухгалтерія, що обслуговує заклади культури;

В мережу відділу також входить КП «Телестудія «Радехів».

Станом на 1 липня 2019 року в районі функціонує 2 громадських музеї, що знаходяться в приміщеннях Народних домів, а саме історико-краєзнавчий музей в с. Вузлове та кімната-музей Олександра Мишуги в с. Новий Витків

Робота галузі проводилась в рамках довготривалої програми «Культура по - новому» [55].

Дослідимо діяльність Радехівської ЦРБ, яка є хорошим прикладом культурного обслуговування громади.

З прийняттям Україною державного суверенітету та поступового переходу її економіки до ринкових реформ, в бібліотеці з'явилося чимало позитивних і негативних явищ. Чорною смугою в діяльності всієї ЦБС позначився 1992 і 1997 рр., коли в районі було закрито 10 сільських бібліотек. Впродовж багатьох років вкрай низьким залишається рівень-матеріально-технічного забезпечення. Такий стан справ змусив колектив до пошуку нетрадиційних форм роботи, до залучення спонсорів, використання можливостей різних благодійних організацій і товариств, проводиться акція "Подаруй бібліотеці книгу". Згодом в 2011 році було закуплено комп'ютерну техніку з підключенням до Інтернету [56].

З жовтня 2016 р. ЦБС очолила Коляда Наталія Володимирівна (повна вища освіта), яка працювала провідним бібліотекарем юнацької кафедри ЦРБ. Фонд бібліотеки - більше 38 тис. прим. документів. Користувачів - 3,4 тис. У 2019 році поповнено бібліотечні фонди сучасною літературою та періодичними виданнями за рахунок коштів передбачених Програмою поповнення бібліотечних фондів на 2018-2020 роки на суму 36,99 тис. грн., в тому числі передплачено періодичних видань на 34,91 тис. грн. Залучено позабюджетних коштів на придбання літератури в сумі 2,47 тис. грн. [55].

Біблотекарі ЦРБ розуміють, що на виклики сучасності потрібно відповідати, міняючи застарілі форми роботи. Набули розповсюдження

інноваційні форми книжкових виставок: виставка-панорама, виставка-рекомендація, виставка-хобі, виставка-ім'я: «Книжкове побачення наосліп», «Зупинись, це цікаво», «Кілька рядків до філіжанки кави». В усталені форми роботи колектив Радехівської ЦРБ додає свій авторський проект з вираженою концепцією, направлений на конкретну цільову аудиторію. У виставку додається компонент, що підсилює її емоційне сприйняття: декор, конструкційний, музичний чи художній аксесуар. Так до прикладу, можна назвати виставку-інсталяцію «Вишиванка об'єднує», на якій були представлені книги про українську народну вишивку різних регіонів України, український традиційний одяг, українські обереги, а також зразки узорів українських вишиванок, які є у фонді бібліотеки. Виставку доповнили ляльки-мотанки – берегині роду, зроблені власноруч працівником бібліотеки Юлією Берник, а також книги, які допоможуть опанувати зовсім нескладні способи їх виготовлення. Оригінальне оформлення виставки привернуло увагу та зацікавило перехожих – як дітей, так і дорослих. Вшановуючи прадавній оберт бібліотекарі та читачі взяли участь у флеш-мобі «Вишиванка – наш генетичний код» біля книжкової виставки-інсталяції перед бібліотекою (див. Додаток В).

Застосування інформаційних технологій дозволяє впроваджувати у бібліотеці нову форму виставкового експонування документів – віртуальну електронну виставку. Її перевага – умовно не обмежений у часі та просторі захід, котрий реалізується за рахунок Інтернет-ресурсів, в межах якого бібліотека може розмістити текстову інформацію, графічне, аудіо-або відео зображення експонатів, що розкривають зміст виставки [56]. Відвідувачі віртуальної виставки можуть отримати повну інформацію за темою, що їх цікавить, без поспіху, часових або географічних обмежень і витрат, що притаманні традиційним виставкам, наочно ознайомитися з інформаційним ресурсом та отримати іншу додаткову інформацію. Це, безумовно, сприяє

зверненню користувачів до ресурсів бібліотеки і більш активному її відвідуванню.

З недавнього часу у бібліотеці використовується слово «квілт» – мобільна, багатофункціональна і варіативна форма, що дозволяє представити в одному місці як друковану, так і візуальну продукцію. Квілт можна використовувати як ілюстрацію до масового заходу [50].

До нетрадиційних форм демонстрації інформаційних ресурсів бібліотекарі використовують і книжково-музейні кутки (представлення книги поєднується з певним реквізитом), арт-вікна, інсталяції, тобто у виставці можна використовувати будь-які поверхні та декоративні елементи. Поєднуючи традиційні та нетрадиційні методи оформлення виставки в Радехівській ЦРБ перетворюють звичайну стелажну книжково-ілюстративну виставку на арт-об'єкт.

Підтримується бібліотекарями продовження традиції спілкування у літературному клубі "Поетичні п'ятниці", де збираються поціновувачі книг та любителі читання, щоб почути узвичаєне та пізнати і ознайомитися з новим [56]. До прикладу у лютому 2019 року у Радехівській бібліотеці зібралися книголюби, місцеві автори художнього слова та активні читачі бібліотеки, для того, щоб послухати про "Поетичні п'ятниці", яким в цьому році виповнюється сорок років. Тому співрозмовниками стали автори прози і поезії, що проживають на Радехівщині, Михайло Костів, Марія Твердохліб, Надія Ярмола, Ольга Герасимчук, Галина Березюк та інші. Для огляду і знайомства була організована книжкова виставка "Поезія – це завжди неповторність". "Поетичні п'ятниці" – це перевірене часом об'єднання тих, хто пише і тих, хто любить вірші, художнє слово, мистецтво, а разом з тим всіх творчих і небайдужих. Це можливість поділитися талантом та хистом. Тож, З.Твердохліб представив учасникам цікавої зустрічі власні малюнки та авторські світлини, які доповнив незвичними розповідями. Не менш хвилюючою є авторська громадянська лірика радехівського митця [56].

Увазі відвідувачів пропонуються дні інформації, записи оглядів літератури та інших текстів, а також зображення за допомогою аудіо-та відеоапаратури, електронних презентацій. День інформації «Книги львівських видавництв», що пройшов 29 листопада у Радехівській центральній районній бібліотеці, долучив користувачів до читання нової літератури та ознайомив з розмаїттям книжкових видавництв Львова. У заході взяли участь поети літературного товариства ім. О. Турянського, та інші користувачі бібліотеки. Із цікавістю вони прослухали експрес-інформацію «Хто є хто: українські видавництва» та інформаційний огляд «Книжкові видавництва Львова», які провели працівники інформаційно-бібліографічного відділу Ірина Личак та Світлана Сіцілюк. Під час перегляду виставок літератури користувачі мали змогу відкрити для себе цікаві книги та видавництва. Експрес-огляди нових видань, інформаційні хвилинки, які проводили бібліотекарі протягом дня, познайомили присутніх в залі з новинками сучасних львівських видавництв «Аверс», «Апріорі», «Астролябія», «Галицька Видавнича Спілка», «Добра книжка», «Кальварія», «Каменярь», «Край», «Літопис», «Світ», «Свічадо», «Тріада плюс», «Центр Європи» та інших, допомогли користувачам у виборі книг. Усі бажаючі мали можливість взяти участь у вікторині «Безмежний світ книг». У цей день краєзнавець, голова Радехівського районного краєзнавчого музею імені Я.Миколаєвича Ігор Гілевич подарував районній бібліотеці своє щойно видане дослідження «Радехів: історія та реалії сьогодення», яке поповнило краєзнавчі фонди читальної зали та абонементу [56].

Таким чином, розмаїтість видавництв, які сьогодні активно працюють на книжковому ринку, створює позитивні умови для друку україномовних творів та розвитку української літератури сучасності.

Значний естетичний і пізнавальний інтерес мають виставки-вернісажі, що передбачають демонстрацію картин і репродукцій, виставки-галереї, виставки-подорожі[50].

Використовують у роботі і бібліотечний флешмоб, маючи на меті інформувати населення про нові можливості, заохочення до читання; привернення уваги до неповторності книги як носія інформації.

Досить цікаво проходять ярмарки – захід, присвячений народним звичаям, святам з іграми, забавами, піснями; супроводжується виставкою-продажем демонстрованої продукції.

Разом із Народними домами бібліотекарі проводять фольклорні і календарно-обрядові заходи, театралізовані свята, українські вечорниці, різдвяні посиденьки та ін. Долучаючись до їх проведення, бібліотека створює у своїх стінах атмосферу тієї давньої України, чистого і нічим не засміченого побуту. Сільські бібліотеки також долучаються до проведення найпопулярнішої і наймасовішої форми культурно-просвітницького життя громади у сільській місцевості – Днів села [56].

Протягом 2019 року проведено 1672 культурно-мистецьких заходів різноманітного спрямування в Народних домах та бібліотеках з залученням громадських організацій та релігійних громад; проведено 95 виїздів; 10 міжрайонних обмінних концертів; проведено 2 районних фестивалі конкурси, зокрема Районний фестиваль коляди «Різдвяне дійство» та Районний конкурс декламаторського мистецтва присвячений дню рідної мови [56].

Серед користувачів бібліотеки є багато людей віруючих, тому на масові заходи запрошуються священослужителі, зокрема на години духовності, круглі столи, години обміну думками, години християнської етики, вечори спілкування («Заповіді християнської моралі», «Біля джерел духовності», «Духовні святині краю») [56].

Бібліотека допомагає вивчити та осмислити історію свого краю. Так у лютому 2019 року цікаво пройшла краєзнавча година "Радехів: з близького і далекого". На захід прийшли учні 8 класу Радехівської школи №2 з класним керівником Н.Тимчак, щоб почути відомі і невідомі сторінки історії міста з уст радехівчанина, безмежно закоханого в своє місто, громадського

активіста, співредактора журналу "Український пасічник", художника - графіка, краєзнавця З.Твердохліба. Крім цікавої і насиченої фактами розповіді Зеновій Іванович представив присутнім виставку своїх чудових світлин про місто, його природу. Присутні також ознайомилися із викладкою краєзнавчих матеріалів про Радехів, яку організували працівники бібліотеки, адже бібліотекарі самі беруть участь у пошуковій краєзнавчій роботі (див. Додаток В).

У співпраці з місцевими громадами реалізуються ініціативи щодо створення краєзнавчих, народознавчих куточків, літературних музеїв при книгозбірні. Організовано літературно-мистецький куточок "Недоспівана пісня Ігоря Білозіра", відомого українського композитора, народного артиста України, який народився у містечку Радехів, пішов із життя залишивши неповторні перлини пісень [56].

У десяти бібліотеках району створені меморіальні експозиції, які висвітлюють різні історичні періоди, пов'язані з краєм, присвячені відомим людям, родинам, пам'ятним місцям, розкривають розвиток промисловості, сільського господарства та культури краю. Створюючи експозиції, бібліотекарі намагалися розкрити маловідомий історичний період життя Радехівщини, факти про відомих людей, чиє життя пов'язане з населеним пунктом, трагічні сторінки минулого регіону, особливості життя та побуту односельчан, колорит місцевого фольклору, історію книги та бібліотеки крізь призму історії краю, відомості про династії священнослужителів села, унікальні промисли краю, життя односельців, які зробили вагомий внесок у розвиток краю, діяльність аматорських мистецьких колективів та місцевих підприємств.

Назрілою проблемою є збільшення інформаційного потенціалу бібліотеки шляхом створення банків даних з питань краєзнавства, в яких представлені не тільки відомості з виданих, але й з неопублікованих джерел, службової документації, фактографічні, статистичні дані. В умовах

комп'ютеризації бібліотек радимо, перш за все, перевести в електронну форму краєзнавчу картотеку, яка стане основою подібного банку даних.

Слід відмітити ще одну тенденцію, що стає характерною останнім часом: бібліотека приймає на зберігання та відображення у краєзнавчих картотеках сімейні архіви жителів даного регіону. Це робить краєзнавчу частину довідкового апарату більш цінною.

Ефективності, системності краєзнавчої роботи сприяють цільові краєзнавчі міні-програми та проекти у співпраці бібліотек Львівщини. Наприклад, проект бібліотекарів м. Стрий «Трембіта запрошує в Карпати» не лише залучає до активного вивчення краю, але й передбачає спілкування читачів бібліотеки з ровесниками з інших регіонів України та обміну краєзнавчою інформацією. Краєзнавчі проекти бібліотекарів міст Буська та Золочева пропонують інноваційні форми роботи з краєзнавчою книгою: слайд-розповідь, радіо-прем'єра, краєзнавчий аукціон, етнографічні нариси, фольк-майдан, фітоботанічні екскурсії, екодіалоги [56].

Новацією бібліотекарів стає такий напрямок краєзнавчо-бібліотечної роботи, як бібліотечно-краєзнавчий туризм (розробка туристичних маршрутів рідним містом, їх популяризація з використанням новітніх технологій, Інтернету, мультимедійного обладнання; забезпечення інформаційної підтримки та допомоги громадським краєзнавчим об'єднанням у розробці нових маршрутів). Розробка маршрутів може бути у екологічному, історичному, меморіально-мистецькому спектрі. Метою бібліотечно-краєзнавчого туризму стає автентичне відновлення культурної спадщини під гаслом «Від краєзнавства до краєлюбства» [56]. Така діяльність охоплює три компоненти: оздоровчий, виховний, пізнавальний, тобто передбачає гармонійний розвиток особистості. Кожна подорож це нові враження, знаходження нового у знайомому, знайомого у новому, проникнення у світ прекрасного. За підтримки та співпраці з туристичними спільнотами та краєзнавчими спілками, клубами, бібліотекарі розробляють

цікаві маршрути визначними місцями рідного міста, вулицями, скверами, парками. Впровадження нових інформаційних продуктів і технології в роботі відкриває потенційні можливості для розвитку туристичної привабливості міста, села, що є одним із перспективних напрямів його відродження й розвитку.

Актуальним напрямом роботи залишається висвітлення історії українського народу, його культури та освіти, пам'яток нашої спадщини. Дітям запам'яталися літературно-музична композиція “Її благословив Господь...”, присвячена 80-річчю від дня народження видатної української поетеси Л. Костенко, літературний вечір до 75-річчя від дня народження В. Симоненка “Я для тебе горів, український народе...”, конкурс на краще читання віршів Т. Шевченка “Слово вічне, невмируще”, перегляд відеофільму “Край, де народився геній” [56]. Залучення дітей до читання сприяє також реалізація національного проекту “Україна читає дітям”, у рамках якого проведено ряд зустрічей дітей з відомими людьми, серед яких — письменники Леся Вороніна, Сергій Іванюк, Андрій Курков, Євген Білоусов, народна артистка України Раїса Недашківська, президент благодійного фонду “Обдаровані діти — майбутнє України” Влада Прокаєва, співачка Міка Ньютон, продюсер Тимофій Нагорний [56].

Особливе місце в роботі бібліотеки належить обслуговуванню дітей-інвалідів, дітей-сиріт, дітей, які залишилися без батьківської опіки, та дітей з малозабезпечених сімей. Кожне відвідування дітьми бібліотеки супроводжувалось ознайомленням з літературою, проведенням масових заходів із застосуванням різноманітних літературних ігор. У центрах соціального захисту дітей-інвалідів відбуваються святкування Дня бібліотек та Дня Святого Миколая.

Як засвідчив аналіз, Радехівська ЦРБ активно співпрацює із владою, волонтерськими рухами, громадськими організаціями для проведення заходів з підтримки учасників бойових дій на Донбасі і їхніх сімей; сприяють

налагодженню ефективних механізмів комунікації вимушених переселенців з місцевими органами влади для ефективної соціальної адаптації.

Бібліотекарі накопичили великий досвід проведення науково-інформаційних, культурно-масових заходів з висвітлення важливих історичних подій, популяризації національно-патріотичної тематики, спеціальних інформаційних ресурсів для допомоги військовим. З цього наряду бібліотекарі проводять: цикли бесід, тематичні полиці, огляд періодичних видань, зустрічі з ветеранами Другої світової війни, воїнами АТО, волонтерами, благодійні акції, культурологічні віртуальні подорожі до місць історичної слави України. Висвітлення таких заходів на сайті бібліотеки у вигляді фото та відео репортажів, електронних презентацій книжково-ілюстративних виставок утворює особливий зріз національного інформаційного простору, який транслює світові позицію держави, громадянського суспільства, окремого громадянина стосовно історичних подій в Україні [56].

Бібліотека стає одним з найнеобхідніших елементів соціальної інфраструктури, пов'язаних із задоволенням прав членів місцевих громад на інформацію, культуру, освіту.

Бібліотека – невід'ємна частина громад. Публічна бібліотека стає центром своїх спільнот, тісно співпрацює із громадськими організаціями. Так, у бібліотеках району діють довідкові служби, центри правової інформації, а співробітництво і партнерство дозволяють реалізовувати різноманітні програми – екологічного, краєзнавчого, соціального спрямування. Це свідчить, про те, що публічна бібліотека допомагає людям реалізовувати свої можливості, підвищити рівень власного життя і життя суспільства.

Бібліотеки стають ініціаторами розробки і реалізації програм соціальної спрямованості, об'єднуючи зусилля представників влади, громадських організацій та громади. Цілеспрямована, структурована, осмислена

активність бібліотеки пов'язана з формуванням, задоволенням життєво-насущних духовних потреб користувачів з метою всебічного і гармонійного розвитку особистості.

Таким чином, бібліотеки завжди були й залишаються центрами культурного та пізнавального спілкування людей, осередками духовності та гармонії, хранителями мудрості і знань. Проте бібліотека — не лише книгозбірня, це місце, куди люди приходять поспілкуватися, обмінятися цікавими думками та ідеями, а ще тут збираються талановиті творчі особистості, чиї невгамовні серця прагнуть до чогось незвичайного.

Отже, культурна діяльність бібліотек Радехівщини проходить з використання нових креативних форм діяльності, гуртує навколо себе громаду, створює комунікаційний простір для виникнення та реалізації нових ідей у сфері розвитку культури регіону. Адже культурна сфера Радехівської ОТГ є їхньою візитівкою, вона потребує залучення талановитих та ініціативних менеджерів, які б займалися промоцією ОТГ на фестивалях та ярмарках, різноманітних культурних заходах, заявляючи про культуру своєї громади.

ВИСНОВКИ

Здійснивши аналіз спеціальної літератури та практики організації культурної діяльності бібліотек Львівщини, можна дійти наступних висновків:

- актуальність ролі бібліотеки, як чинника культурної діяльності в соціумі, не викликає заперечень, адже головна роль у відтворенні, збереженні, популяризації результатів культурної діяльності членів соціуму належить бібліотекам як соціо- комунікаційним інститутам, що формують змістовне та цілісне культурно-мистецьке середовище регіону;
- фахова література із зазначеної проблематики достатньо різноманітна, оскільки і сама проблематика і роль цього культурного закладу у суспільстві незаперечна. Однак сьогодні, враховуючи складне економічне і політичне становище країни та зміни акцентів у культурній політиці держави, дещо відсувають на другий план питання матеріально-технічного забезпечення цього культурного центру. Однак, на основі взаємодії з іншими інституціями соціокультурного профілю, інформаційних ресурсів і сервісів, ефективно впроваджуються культуротворчі, культурно-освітні, культурно-наукової, культурно-виховні, культурно-дозвіллевої функції;
- соціокультурна робота бібліотек представлена широким розмаїттям інформаційних форм, серед яких масові, групові та індивідуальні заходи, які завдяки актуальному змісту, творчому підходу здатні привертати до себе увагу громади, а також залучати нових відвідувачів. Активно впроваджуються в практику роботи бібліотек сучасні форми роботи: електронні виставки, інтерактивні форми – поліфонічні мозаїки нової літератури, періодичних видань, фанклуби бліц-інтерв'ю, книжкові композиції, диференційовані книжкові етюди, анонси ювілеїв на наступний місяць, афіші визначних дат, театралізації літератури, екологічні ігри, виставкові проекти, спільна діяльність бібліотек з музеями, архівами,

видавництвами. Вибір змісту та форм масової роботи бібліотеки визначається її стратегією у провідних соціокультурних ситуаціях;

- сучасна бібліотечна мережа Львівщини є достатньо ефективним каналом системного забезпечення найрізноманітніших культурно-мистецьких потреб користувачів. Потреба суспільства в інформаційній підтримці розвитку регіональних культурно-мистецьких практик, їх популяризації на загальнонаціональному рівні зумовлює необхідність консолідації електронних інформаційних ресурсів і сервісів усіма суб'єктами культурно-мистецької галузі в регіоні;

-інноваційним підходам до організації і здійснення соціокультурної діяльності у зарубіжних бібліотеках є концепція бібліотеки, як громадського центру, медіатеки. Нова бібліотечна концепція полягає в її функціонально-просторовій організації і проявляється, насамперед, у гнучкому плануванні внутрішнього бібліотечного простору. Цю концепцію використали на Львівщині завдяки підтримці програми «Бібліоміст» і фонду Білла та Мелінди Гейтсів у 2014 році було створено Першу Львівську медіатеку;

- дослідження особливостей Першої Львівської медіатеки дозволило визначити, що вона позиціонує себе як стильним, сучасним, привабливим місцем для відвідувачів різного віку. Для їх залучення, стимулювання спілкування, медіатека поєднує функції музею, театру (кінотеатру) і бібліотеки в одній будівлі. Вона має свій брендбук, що включає логотип і фірмовий стиль, в якому оформляються всі анонси, друковані матеріали та відеоролики, які створює медіатека. Тут створені оригінальні просторові рішення: зони відпочинку, зал для перегляду фільмів, комп'ютерна зона, ігрова зона. У «Медіа Холі» відбуваються різноманітні лекції (за перший рік відбулося 205), тренінги, мастер-класи, воркшопи (разом 163), концерти (загалом 8, зокрема, виступали такі гурти, як Volosi, Evermotion, Kolos).

Медіатека проводить культурну комунікацію з «Крим SOS», Медіафорумом, «Видавництвом Старого Лева», Школою джазу, Львівською асоціацією

велосипедистів, Клубом любителів подорожей. Тут проходять літературні презентації, автограф-сесії з відомими музикантами, кінопокази, концерти, виставки, воркшопи. Найпопулярнішими регулярними проектами Львівської медіатеки є : благодійні ярмарки, які проводяться спільно з «Видавництвом Старого Лева»,зустрічі з громадою району щодо розвитку громадського простору, зустрічі з мандрівниками, наприклад «Ізраїль очима львів'ян: стереотипи і реальність», культурний проект «Лабораторія естетичних досліджень»,Львівська школа джазу та сучасної музики, Школа соціального підприємства від Інституту міста;

- аналіз досвіду роботи медіатеки щодо різноманітності розроблення інноваційних культурно-мистецьких проектів дозволяє довести, що найефективніші з них є результатом цілеспрямованої системної співпраці з культурно-освітніми, культурно-мистецькими, інформаційними установами регіону, громадськими організаціями. Сформовані фахівцями медіатеки ресурси допомагають суттєво розширити спектр інформаційних продуктів та послуг, запропонувати користувачам новий, ефективніший формат репрезентації культурно-мистецького надбання регіону, який варто запозичувати іншим бібліотекам країни;

- нові сучасні культурно-мистецькі форми роботи Радеківської ЦРБ, які започатковані у діяльності, їх професійна інформаційно-пошукова робота сприяє збереженню та популяризації пісенного мистецтва, фольклору, традицій регіону, стимулюванню інтересу громади до культурно-мистецьких надбань свого краю, естетичному вихованню користувачів на кращих зразках національних культуротворчих здобутках. Найпопулярнішими серед користувачів бібліотеки засобами репрезентації культурно-мистецького надбання регіону, окрім бібліографічних інтенет-ресурсів, є такі масові заходи: літературно-музичні вечори, літературно-мистецькі вітальні, презентації нових книг та експозицій витворів мистецтва,

театралізовані читання, конкурси, мистецькі акції та вернісажі, майстер-класи, творчі зустрічі з відомими особистостями краю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу: закон України від 27.01.1995р. №32/95-ВР (із змін. і доп.) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Текст. дані. – Київ, сор. 1994 – 2019. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>. - Назва з екрану.
2. Про культуру: закон України № 2581-VIII із змінами від 02.10.2018. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> - Назва з екрану.
3. Амеліна Є. Інноваційні послуги сучасних українських бібліотек . *Бібл. планета*. 2012. №1. С. 14 – 19.
4. Башун О. В. Трансформація універсальної бібліотеки як культурно-інформаційного центру регіону : дис. ... канд. пед. наук : 07.00.08 . КНУКІМ. Київ, 2001. 195 с.
5. Бібліотеки як центри підтримки громади в умовах воєнної загрози: робота з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) : аналітична довідка за результатами моніторингу [Електронний ресурс]. Львів : Львівська ОУНБ, 2015. 56 с. – Режим доступу: <https://mega.co.nz/#!YxxFkY4C!oUUW0ERh2ZMue9K1QJuaF63Z3TVoR12Iy27W1jeTKNc>. – Назва з екрана.
6. Бібліотека та місцева громада: зб. матеріалів із практики роботи публіч. б-к Терноп. обл / Терноп. обл. від-ня Укр. бібл. асоціац.; В. Вітенко. – Тернопіль: підруч. і посіб., 2013. – 80 с.
7. Бібліотечна інновація в практику роботи бібліотек [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://romny-bibl.edukit.sumy.ua/Files/downloads/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%20%D0%B1%>

D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA..pdf – Назва з екрана.

8. Бібліостихія [Електронний ресурс] : блог організаційно-методичного відділу Херсонської ЦБС. – Режим доступу: http://bibliostyhiya.blogspot.com/2015/06/blog-post_8.html. - Назва з екрана.

9. Беляєва Н. Традиції та інновації в виставковій роботі. *Бібл. форум України*. 2016. №4. С. 20–22.

10. Булахова Г. Рекламна стратегія просування продуктів і послуг бібліотек у соціальній мережі Facebook. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2016. Вип. 43. С. 331-345. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nrbuimviv_2016_43_23 – Назва з екрану.

11. Василюк А. Наші читачі – молоді батьки. *Бібліосвіт: інформ. вісн.* редкол.: Г. Саприкін, Т. Сопова, Т. Якушко. Київ: [б. в.], 2015. Вип. 4 (56). С. 45–49.

12. Васильченко М. Взаємодія бібліотек у рамках створення єдиної інформаційно-бібліотечної системи «Бібліотека – XXI». *Бібліотечний форум України*. 2012. №1. С.8-9.

13. Відбулося засідання Бібліотечної ради при Міністерстві культури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245489592&cat_id=244913751 – Назва з екрану.

14. Вилегжаніна Т. Публічні бібліотеки в культурно-освітньому просторі України. *Бібл. планета*. 2013. №3. С.4-6.

15. Войцех, Р. М. Інноваційні форми масової роботи шкільної бібліотеки : [основні методи і форми масової роботи]. *Шкільна б-ка плюс*. 2016. Черв. (№ 11/12). С. 1–31.

16. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація : монографія; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; наук. ред. Г. І. Ковальчук. Київ: Академперіодика, 2014. 362 с.
17. Воскобойнікова-Гузєва О. Розвиток бібліотечно-інформаційної сфери в контексті пріоритетів національної та міжнародної інформаційної політики. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2018. Вип. 35. С. 289-302.
18. Гаращенко О. Партнерство бібліотек та громадських організацій заради інтересів місцевої громади. *Бібл. форум України*. 2017. № 4. С. 36–39.
19. Горовий В. М. Національні інформаційні процеси в умовах глобалізації : монографія. НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України, 2015. 330 с.
20. Діяльність закладів культури в культурно-дозвілєвому комплексі: методичні рекомендації. *Позакласний час*. 2011. № 8. С. 92–93.
21. Драч І. Експрес-побачення у бібліотеці. *Вільне життя плюс*. 2013. 1 лют. С. 8.
22. Жукова В.П. Медиа-библиотека: терминологический анализ. *Научные и технические библиотеки*. 2013. №9. С. 5–10.
23. Жукова В. Трансформація бібліотеки в інфраструктурі глобального суспільства. *Бібл. вісник*. 2014. №3. С. 3-7
24. Золотнюк А. Бібліотека можливостей. *Вільне життя*. 2017. 26 верес. С. 6.
25. Іванечко Н. Становлення ринку послуг дозвілля в Україні: аналіз категорійного апарату [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2011_1/Ivanechko_111.htm

26. Інноваційна діяльність у бібліотеках [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zounb.zp.ua/node/1094> - Назва з екрана.
27. Каращук О. Бібліотека в сучасному інформаційному просторі. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2016. Вип. 43. С. 596-610. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nrnbuimviv_2016_43_38- Назва з екрана.
28. Ківшар Т. І. Рекреаційна функція бібліотеки початку ХХІ століття [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/kivshar.htm- Назва з екрана.
29. Ковальчук С. Сучасні форми роботи в бібліотеках. *Бібл. планета*. 2014. №2. С. 24-26.
30. Короткий енциклопедичний словник з культури. Укл. М. Корінний, В. Шевченко. Київ: Україна, 2003. 384 с.
31. Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність : навч. посіб. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Суми : Університет. кн., 2015. 121 с.
32. Комаринська Л. Фандрейзинг – поняття позабюджетного фінансування у бібліотеках Львова. *Вісник Львівського університету*. 2017. Вип. 2. С.140-148.
33. Копанєва В. О. Бібліотека як центр збереження інформаційних ресурсів Інтернету : монографія. Ред. О. С. Онищенко ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НВЦ НБУ ім. В. І. Вернадського, 2009. 198 с.
34. Лупіка Л. Сучасні бібліотеки — відкритий простір для освіти, спілкування і дозвілля. *Бібліотечний форум України*. 2015. №2. С. 27-28.
35. Мартюшова О. Інформаційно-ресурсний центр для людей із обмеженнями в життєдіяльності в публічній бібліотеці громади. *Бібл. планета*, 2018. №2. С. 24–26.

36. Мар'їна О. Ю. Інформаційно-комунікаційна взаємодія як фактор розвитку регіональних бібліотечних систем : автореф. дис. ... канд. наук з соц. комунікацій : 27.00.03; Харків. держ. акад. культури. Харків, 2011. 20 с.
37. Матвійчук О. Є. Бібліотека як соціокультурний інститут : освітньо-виховна місія / О. Є Матвійчук // *Вісник Національного авіаційного університету. Сер. : Філософія. Культурологія.* – 2010. – № 2. – С. 155–160.
38. Матвійчук О. Є. Соціокультурна діяльність бібліотек: термінологічний аспект. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19668284.pdf> (дата звернення 29.03.2020).
39. Матвійчук О. Є. Форми та методи соціокультурної діяльності бібліотек. Сучасна бібліотека в інноваційному освітньому просторі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2011. С. 225.
40. Медиатека iCloud [Електронний ресурс] / Apple Inc. Електрон. дані. 2018. Режим доступу : <https://support.apple.com/ruru/HT204264>. – Назва з екрану.
41. Медиатека им. Федерико Гарсиа Лорки [Електронний ресурс] / Apple Inc. Електрон. дані. 2018. Режим доступу : <https://support.apple.com/ruru/HT204264>. – Назва з екрану.
42. Миронюк О. Культурно-дозвільна діяльність молоді в Україні як теоретична проблема. *Шкільна б-ка.* 2012, № 9. С. 83–85.
43. Мироненко В. П. Медіатека – «сучасна бібліотека». Приклади закордонних бібліотечно-інформаційних центрів [Електронний ресурс] *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архитектура.* 2009. № 9. С. 49-58. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2009_9_9. – Назва з екрану.
44. Національні інформаційні ресурси як інтегративний чинник вітчизняного соціокультурного середовища : [монографія] [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.]. Київ, 2014. 295 с.

45. Новальська Ю. Соціально-комунікативна функція бібліотек для дітей як культурно-дозвіллевих центрів. *Наукові праці Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського*. Вип. 32. НАН України, Нац. Б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2011. С.110-117

46. Нетрадиційні форми краєзнавчої роботи публічних бібліотек. Блог організаційно-методичного відділу Херсонської ЦБС [Електронний ресурс]. – Режим доступу до блогу: http://bibliostyhiya.blogspot.com/2015/10/blogpost_26.html#more

47. Освітнянська бібліотека в сучасній системі соціокультурних комунікацій : метод. рек. НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт.-упоряд.: Глазунова С. М., Ніколаєнко Я. М., Сошинська Я. Є. ; наук. ред.: Добко Т. В., Пономаренко Л. О.]. Київ : [б. в.], 2019. 74 с.

48. Открытый доступ: Библиотеки за рубежом 2014/2 : сборник. Ред.: Н.Ю. Золотова, С.В. Пушкова; Всерос. гос. б-ка иностр. лит-ры им. М.И. Рудомино, Группа междунар. библиотековедения. Москва: Центр книги Рудомино, 2014. С. 197-200.

49. Офіційна сторінка в Facebook. Львівська центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.facebook.com/mylarskalibrary/>. – Назва з екрана.

50. Присяжна Л. В. Bibliocoworking у структурі сучасних інформаційних комунікацій. Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 4–6 жовт. 2016 р.). Київ, 2016. С. 227.

51. Пашкова В. Роль бібліотек у розвитку громадянського суспільства. *Бібл. форум України*. 2018, № 1. С. 4–16.

52. Пристай Г. І. Бібліотека як складова культурно-мистецького середовища регіону [Текст] : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03; Харків. держ. акад. культури. Харків, 2016. 19 с.

53. Положення про Департамент з питань культури, національностей та релігій Львівської облдержадміністрації від 01.02.2018 №102/0/5-18. Львівська обласна державна адміністрація. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://loda.gov.ua/rozporjadchi-dokumenty> - Назва з екрана.

54. Перша Львівська Медіатека : стрінка в Facebook [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk-ua.facebook.com/lvivmediatek> - Назва з екрана.

55. Радехівська ОТГ: веб-сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://radekhiv-miskrada.gov.ua/>– Назва з екрана.

56. Радехівська ЦРБ : веб-сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://radehiv-rcbs.blogspot.com/>– Назва з екрана.

57. Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища : монографія. [О. С. Онищенко та ін. ; бібліогр. ред. І. П. Антоненко] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2012. 245 с.

58. Сучасна бібліотека як культурний інститут та комунікаційний простір» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://oru-konf.at.ua/2011/o.o-bajush.pdf>– Назва з екрана.

59. Сокульська О. З. Бібліотека для юнацтва сьогодні: нові можливості, нова якість обслуговування (з досвіду роботи Калуської бібліотеки для юнацтва). [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://ylibif.at.ua/news/biblioteka_dlja_junactva_sogodni_novi_mozhливosti_nova_jakist_obs_lugovuvannja/2010-11-10-4- Назва з екрана.

60. Социальные коммуникации: (теория, методология, деятельность) : слов.-справ. авт.-сост. В. А. Ильганаева. Харьков : Гор. тип., 2009. 391 с.

61. Столяров Ю. Н. Сущностные функции библиотеки. [Электронный ресурс]. Электронные данные. — Режим доступа: http://schoollibrary.ioso.ru/index.php?news_id=144.

62. Столяров Ю. Н. Что такое медиатека и как она воюет со школьной библиотекой. *Школьная библиотека*. 2006. № 2. С. 59–63.

63. Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства [Текст] : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 25 жовт. 2018 р. Нац. ун-т «Львів. політехніка», наук.-техн. б-ка ; [редкол.: Шишка О. В. та ін.]. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 595 с.

64. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (Відомості Верховної Ради України, 2016., № 219-р, від 23 бер.) [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Законодавство України : [офіц. портал]. – Текст. дані. – Київ, 2016. – Режим доступу: <https://bit.ly/2U1PkB9> (дата звернення: 20.01.2020). – Назва з екрана.

65. Стратегі розвитку Львівської області на 2021-2017 роки [Електронний ресурс]. Львів, 2019 – Режим доступу : https://loda.gov.ua/upload/users_files/22/upload/948_Strategija.pdf (дата звернення: 20.04.2020). – Назва з екрана.

66. Талалаєвська М. Інтеграція публічних бібліотек: співпраця, взаємодія (з досвіду бібліотек різних країн). *Бібліотечна планета*. 2014. №2. С. 27-31.

67. Фонд Порошенка і команда Резніченко відкрили 51 медиатеку в школах Дніпропетровської області [Електронний ресурс] Еспресо. – Електрон. дані. – Київ, 2013 – 2017. – Режим доступу : https://espreso.tv/news/2017/09/06/fond_poroshenka_i_komanda_reznichenko_vidkryly_51_mediateku_v_shkolakh_dnipropetrovskoyi_oblasti. – Назва з екрану.

68. Цяпало Л. Перша Львівська Медіатека як інноваційний бібліотечний простір. *Бібліотечна планета*. 2016. № 1. С. 21–22.

69. Януш О. Медіатека – простір для навчання й обміну думками [Електронний ресурс] Студвей. Електрон. дані. 2015 – 2017. — Режим доступу :<http://studway.com.ua/mediateka/>. – Назва з екрану.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фірмовий простір Львівської медіатеки

Фото 1. Візуалізація: Толік Немцов

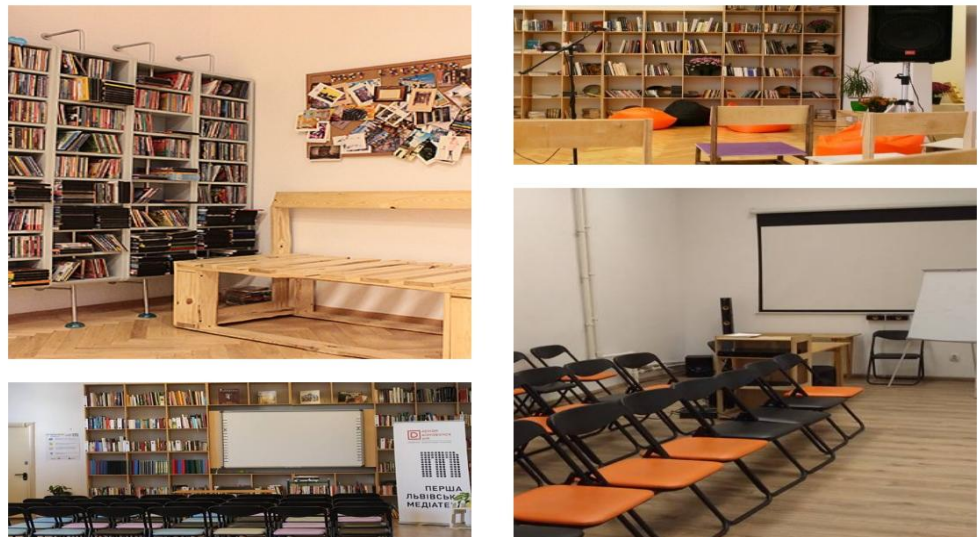

Фото 2. Сучасний вигляд Львівської медіатеки

продовження Додатку А

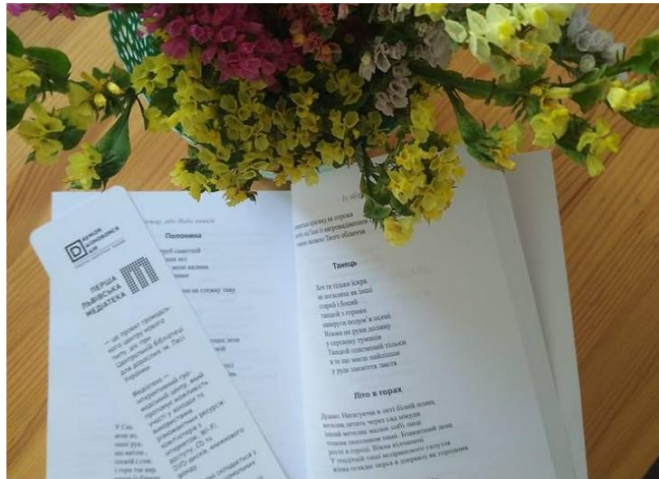

Фото 3. Фірмовий знак Першої Львівської Медіатеки

Додаток Б

Культурні події в Першій Львівській медіатеці

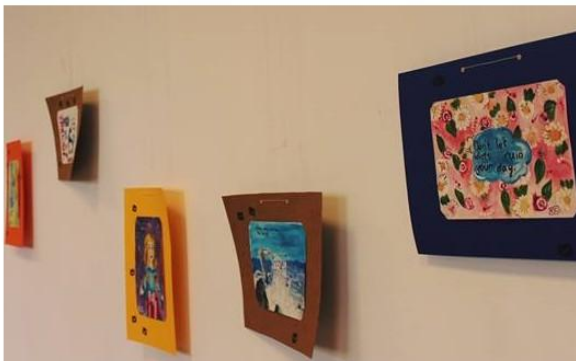
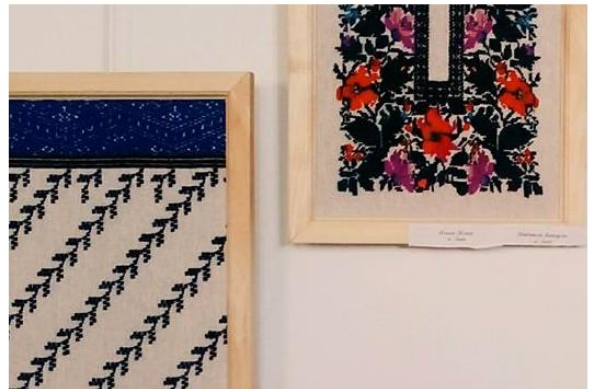

Фото 4. Художні виставки

продовження Додатку Б

Фото 5. Лекції, презентації та кіноперегляди

Культурна діяльність Радехівської ЦРБ

**Фото 6. Бібліотекарі Радехівської ЦРБ презентують виставку-інсталяцію
«Вишиванка об'єднує»**

Фото 7. Красзнавча година «Радехів: з близького і далекого»